

**Kaitseministri määruse „Kaitseliidu relva,
mida ei loeta sõjaväerelvaks relvaseaduse tähenduses,
käitlemise ja kasutamise kord“ eelnõu
SELETUSKIRI**

I Sissejuhatus

Kaitseministri määrus „Kaitseliidu relva, mida ei loeta sõjaväerelvaks relvaseaduse tähenduses, käitlemise ja kasutamise kord“ kehtestatakse Kaitseliidu seaduse (edaspidi *KaLS*) § 42 lõike 9 alusel.

Määrusega kehtestatakse Kaitseliidu relva, mida ei loeta sõjaväerelvaks relvaseaduse (edaspidi *RelvS*) tähenduses, (edaspidi *Kaitseliidu relv*) ja selle laskemoona käitlemise ja kasutamise kord. See tähendab, et määruses sätestatakse Kaitseliidu relva ja selle laskemoona käitlemise (näiteks hoidmine, kandmine, parandamine) ja kasutamise (näiteks laenutamine) miinimumnõuded, samuti nõuded Kaitseliidu relva käitlemisloa taotlemiseks ja andmiseks.

Kaitseliidu relv on Kaitseliidu ülesannete täitmiseks riigi poolt Kaitseliidule kasutada antud või Kaitseliidu või tegevliikme soetatud relv.¹ Seega võib Kaitseliidu relv olla: 1) riigi antud tulirelv (ehk sõjaväerelv), 2) Kaitseliidu soetatud sõjaväerelv, 3) Kaitseliidu soetatud muu relv kui sõjaväerelv, 4) tegevliikme poolt soetatud isiklik tulirelv Kaitseliidu ülesannete täitmiseks². Selle määrusega kehtestatakse üksnes Kaitseliidu soetatud relva, mis ei ole sõjaväerelv *RelvSi* tähenduses, see tähendab relva, mille käitlemist ja kasutamist ei reguleerita kaitseministri 22. juuli 2016. a määrusega nr 14 „Sõjaväerelvade käitlemise ja üleandmise kord“ (edaspidi *sõjaväerelvade käitlemise määrus*), ning tegevliikme poolt Kaitseliidu ülesanne täitmiseks soetatud tulirelva (edaspidi *tegevliikme relv*) käitlemise ja kasutamise nõuded. Sõjaväerelv on relv, mis on põhiliselt ette nähtud Kaitseväele ja Kaitseliidule lahingutegevuseks ning Kaitseväele, Kaitseliidule ja Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele teenistusülesannete täitmiseks. Omaduste poolest loetakse sõjaväerelvaks ja selle laskemoonaks üksnes *RelvSiga* kehtestatud tingimustele vastav eriohtlikkusega tulirelv ja laskemoon.³ Eristada tuleb sõjalist relva ja Kaitseliidu relva. Sõjaline relv on sõjaliste kaupade nimekirjas loetletud ja sõjalisel otstarbel kasutatav või sõjalisel otstarbel kasutamiseks konstrueeritud, valmistatud, määratud või kohandatud tulirelv või *RelvSi* § 20 kohaselt tsiviilkäibes keelatud relv, sealhulgas selle relva olulised osad ja laskemoon.⁴

Oluline on märkida, et selles määruses on termin *Kaitseliidu relv* kitsama tähendusega kui *KaLSi* § 41 lõikes 1 ja tähendab nii Kaitseliidu soetatud tulirelva, mis ei ole sõjaväerelv, kui ka tegevliikme relva. Kui määrusega sätestatakse eri nõuded Kaitseliidu soetatud tulirelva käitlemisele ja tegevliikme relva käitlemisele, on see asjakohases sättes eraldi rõhutatud⁵, vastasel korral kehtib nõue mõlema nimetatud tulirelva kohta.

Praegu on Kaitseliidu relvade (*KaLSi* § 41 lõike 1 tähenduses) käitlemise ja kasutamise kord kindlaks määratud Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrusega nr 179 „Kaitseliidu relvade ja laskemoona soetamise, relvade valmistamise, parandamise, ümbertegemise ja lammutamise kord ning relvade ja laskemoonaga lubatud tehingute liigid ning nende teostamise kord“ (edaspidi *Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrus nr 179*) ja Kaitseliidu relvade arvestuse

¹ *KaLSi* § 41 lõike 1

² *KaLSi* § 46 lõike 1

³ *RelvSi* § 3 lõike 1 punkt 1

⁴ Strateegilise kauba seaduse § 2 lõike 3

⁵ Näiteks on kasutatud sõnu „Kaitseliidu relva, välja arvatud tegevliikme relv,“ või „tegevliikme relva“

pidamine on sätestatud kaitseministri 26. juuni 2001. a määrusega nr 18 „Kaitseliidu relvade arvestuse pidamise kord“ (edaspidi *kaitseministri 26. juuni 2001. a määrus nr 18*), kuni 26. juulini 2016 ka kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 „Sõjaväerelvade käitlemise ja üleandmise ning lahingutehnika väljaveo ja sisseveo kord“ (edaspidi *kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrus nr 4*)⁶ ⁷. Peale selle on Kaitseliidu ülem kehtestanud asutusesisese ühtse korra relvade käitlemiseks.

Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrusega nr 179 kehtestatud nõuded jagatakse kahe uue määruse vahel: sõjaväerelvade käitlemise ja üleandmise nõuded on koondatud sõjaväerelvade käitlemise määrusesse ning Kaitseliidu relva, mida ei loeta sõjaväerelvaks RelvSi tähenduses, käitlemise ja kasutamise nõuded sellesse määruse eelnõusse. Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrus nr 179 tunnistatakse kehtetuks samal ajal, kui see määrus jõustub. Peale selle tunnistatakse kehtetuks kaitseministri 26. juuni 2001. a määrus nr 18, sest arvestuse pidamise üldnõuded kehtestatakse selle määrusega. Arvestuse pidamine on käitlemise üks osa.

Kaitseministri määruse „Kaitseliidu relva, mida ei loeta sõjaväerelvaks relvaseaduse tähenduses, käitlemise ja kasutamise kord“ eelnõu on ette valmistanud Kaitseministeeriumis jurist Malle Piirsoo (717 0072, malle.piirsoo@kaitseministeerium.ee). Eelnõu koostamise käigus konsulteeriti Kaitseliidu peastaabi tagalakeskuse relvastusjaoskonna ülem-pearelvuri major Marek Kütseniga (717 9042, marek.kytsen@kaitseliit.ee), Kaitseliidu Alutaguse ja Tartu maleva relvuritega ning Kaitseliidu peastaabi üldosakonna juhataja Lea Vainultiga (teenistussuhe peatunud). Keeletoimetused on tehtud Eesti Keele Instituudis.

II Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu 50 paragrahvi on koondatud 12 peatükki. Eelnõul on ka lisa. Eelnõus sätestatud nõuded on kehtiva Kaitseliidu relvade käitlemise nõudeid kehtestava määrusega võrreldes (Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrus nr 179) üldisemad, mis tähendab, et need ei ole nii detailsed kui kehtivas määruses. Samuti sätestatakse määrusega miinimumnõuded Kaitseliidu relva hoidmisele, kandmisele, laenutamisele, edasitoimetamisele, veole, võõrandamisele, hävitamisele ja laskekõlbmatuks muutmisele, mida Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrusega nr 179 sätestatud ei ole. Määruse ülesehitust, peatükkide ja paragrahvide järjestust on muudetud määruse selge sisu ja struktuuri huvides. Eelnõukohase määruse ülesehitus on sarnane sõjaväerelvade käitlemise määruse ülesehitusega. Võrreldes kehtiva määruse ja kaitseministri 26. juuni 2001. a määrusega nr 18 on määrusest välja jäetud Kaitseliidu relvade arvestuse pidamise näidisvormid. Nende kehtestamise õigus jäetakse Kaitseliidu ülemale. Kaitseliit otsustab ise, kuidas Kaitseliidu relvade ja laskemoona kohta arvestust peetakse, tagades samas eelnõukohase määrusega kehtestatud nõuete täitmise. See soodustab senise jäiga ja peamiselt paberil peetava arvestuse asemel uute arvestuse pidamise viiside kasutuselevõtmist Kaitseliidus.

Eelnõu ülesehitus on järgmine:

- 1. peatükk. Üldsätted (§-d 1–4)
- 2. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona soetamine (§-d 5–6)
- 3. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona hoidmine (§-d 7–17)
- 4. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona kandmine (§-d 18–20)
- 5. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona laenutamine (§-d 21–22)
- 6. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona edasitoimetamine ja vedu (§-d 23–24)

⁶ Kuni uue KaLSi jõustumiseni 1. aprillil 2013 loeti kõik Kaitseliidus kasutatavad relvad sõjaväerelvadeks olenemata sellest, kes need soetas, mistõttu kohaldatakse kõikide Kaitseliidu relvade käitlemisele kaitseministri 25. märtsi 2003. a määruse nr 4 nõudeid, kui need ei ole vastuolus KaLSis sätestatud nõuetega (KaLSi § 100)

⁷ Määrus on kehtetu alates 26. juulist 2016, kui jõustus sõjaväerelvade käitlemise määrus

- 7. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona võõrandamine (§-d 25–26)
- 8. peatükk. Kaitseliidu relva parandamine ja ümbertegemine (§-d 27–32)
- 9. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona hävitamine ning Kaitseliidu relva lammutamine ja laskekõlbmatuks muutmine (§-d 33–37)
- 10. peatükk. Õpperelv ja kollektsioonirelv (§ 38–39)
- 11. peatükk. Kaitseliidu relva käitlemisloa (§-d 40–46)
- 12. peatükk. Rakendussätted (§ 49–50)
- Lisa. Kaitseliidu relva käitlemisloa vorm

Järgnev annab ülevaate eelnõu sisust peatükkide kaupa.

1. peatükk. Üldsätted

Eelnõu § 1 lõikega 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse Kaitseliidu relva, mida ei loeta sõjaväerelvaks RelvSi tähenduses, ja selle laskemoona käitlemise ja kasutamise nõuded. See tähendab, et määrusega sätestatakse miinimumnõuded, kuidas Kaitseliidu relva ja selle laskemoona käidelda, näiteks hoida, soetada, parandada, kanda, laskekõlbmatuks muuta jne. Samuti sätestatakse, kuidas ja kes saab taotleda Kaitseliidu relva käitlemisloa, milline näeb välja Kaitseliidu relva käitlemisloa vorm ja kuidas toimub Kaitseliidu relva käitlemisloa menetlemine. Kaitseliidu ülem võib selles määruses sätestatu kõrval kehtestada asutusesiseseid lisanõudeid Kaitseliidu relva ja laskemoona käitlemisele ning nende kohta arvestuse pidamisele (**eelnõu § 1 lõige 3**). See tähendab, et Kaitseliidu ülem võib kehtestada rangemad nõuded kui määruses, näiteks kehtestada relvaruumi ehitamise nõuded nii, et on täpselt määratud, kui paksud peavad olema relvaruumi seinad ja uks,⁸ või kehtestada üksikasjaliku korra Kaitseliidu relvade ja nende laskemoona üle arvestuse pidamiseks.

Oluline on märkida, et Kaitseliidu relvi on mitut liiki ja et see määrus ei reguleeri kõikide Kaitseliidu relvade käitlemist ja kasutamist. Kaitseliidu relv on Kaitseliidu ülesannete täitmiseks riigi poolt Kaitseliidule kasutada antud või Kaitseliidu või tegevliikme soetatud relv.⁹ Seega võib Kaitseliidu relv olla: 1) riigi antud sõjaväerelv, 2) Kaitseliidu soetatud sõjaväerelv, 3) Kaitseliidu soetatud muu relv kui sõjaväerelv, 4) tegevliikme relv. Selle määrusega kehtestatakse üksnes Kaitseliidu soetatud relva, mis ei ole sõjaväerelv RelvSi tähenduses (st relv, mille käitlemist ja kasutamist ei reguleerita sõjaväerelvade käitlemise määrusega), ning tegevliikme relva käitlemise ja kasutamise nõuded. Seepärast kasutatakse määruses terminit *Kaitseliidu relv* kitsamas tähenduses kui on sätestatud KaLSi § 41 lõikes 1.

Paragrahvi 1 lõige 2 sätestab juhtumid, mille puhul eelnõukohast määrust ei kohaldata. Need on:

- 1) Kaitseliidu soetatud sõjaväerelva ja selle laskemoona käitlemine ja kasutamine;
- 2) Kaitseliidu valvuri tööülesande täitmisel tulirelva käitlemine ja kasutamine;
- 3) Kaitseliidu relva ja laskemoona sisse- ja väljavedu.

Sõjaväerelv on relv, mis on põhiliselt ette nähtud Kaitsevägele ja Kaitseliidule lahingutegevuseks ning Kaitsevägele, Kaitseliidule ja Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele teenistusülesannete täitmiseks. Omaduste poolest loetakse sõjaväerelvaks ja selle laskemoonaks üksnes RelvSiga kehtestatud tingimustele vastav eriohtlikkusega tulirelv ja laskemoon.¹⁰ KaLSi § 42 lõike 10 järgi kohaldatakse Kaitseliidu relva, mida loetakse

⁸ Nagu on sätestatud siseministri 22. märtsi 2002. a määruses nr 53 „Teenistusrelvade liigid ning teenistusrelvade, nende laskemoona ja tulirelva osade käitlemise ja üleandmise kord“

⁹ KaLSi § 41 lõige 1

¹⁰ RelvSi § 3 lõike 1 punkt 1

sõjaväerelvaks RelvSi tähenduses, käitlemisele, kasutamisele ja üleandmisele RelvSi. RelvSi § 3 lõike 2 alusel on kehtestatud sõjaväerelvade käitlemise määrus, mis reguleeribki peamiselt kõikide sõjaväerelvade käitlemist ja üleandmist.

Määrust ei kohaldata relvale, mis on antud Kaitseliidu valvurile teenistuskohustuse täitmiseks, sest see võib KaLSi § 72 lõike 2 kohaselt olla üksnes sõjaväerelv. Seega kohaldatakse sellisele relvale sõjaväerelvade käitlemise määrust.

Kaitseliidu relva ja selle laskemoona sisse- ja väljaveole kohaldatakse strateegilise kauba seaduse (edaspidi *StrKS*) § 1 lõike 3 alusel kehtestatud kaitseministri 11. detsembri 2014. a määruse nr 29 nõudeid olenemata sellest, kas tegu on Kaitseliidu soetatud relva või tegevliikme relvaga (sõjaväelise kauba sisse- ja väljaveo eriluba taotleb üksnes Kaitseliit ning kõiki relvi käsitatakse Kaitseliidu relvadena KaLSi § 41 lõike 1 mõistes).

Paragrahvis 2 selgitatakse Kaitseliidu relva käitlemise mõistet. *Kaitseliidu relva ja laskemoona käitlemine* on Kaitseliidu relva ja laskemoona soetamine, hoidmine, kandmine, edasitoimetamine, vedu, võõrandamine, hävitamine või Kaitseliidu relva parandamine, ümbertegemine, lammutamine, laskekõlbmatuks muutmine ja laenutamine. Mõiste ei kattu RelvSi § 1¹ lõikes 2¹¹ sätestatud mõistega. Erinevuseks on, et mõiste ei hõlma Kaitseliidu relva müüki, omamist, valdamist, sissevedu, väljavedu, pärimist, leidmist ja valmistamist. Kaitseliidu relvale kohaldatakse nii KaLSi kui ka RelvSi asjakohaseid sätteid. Kaitseliidu relva, eelkõige tegevliikme relva müüki reguleerib KaLS¹². Kuna enamikku Kaitseliidu relvadest (kitsamas tähenduses) saab soetada tavapärasest relvakauplusest, puudub ka vajadus seda valdkonda (näiteks nõuded müügikohale) reguleerida täpsemini kui RelvSis. Kaitseliidu soetatud relv ei kuulu ühelegi füüsilisele isikule ja seega ei saa seda ka pärida. Tegevliikme relva pärimisel lähtutakse RelvSi §-s 5 sätestatust, arvestades sealjuures KaLSi erinevustega. Kaitseliidu relva leidmise korral lähtutakse RelvSi §-s 9 sätestatust. Et Kaitseliidu relval on olemas omanik – Kaitseliit või Kaitseliidu tegevliige –, siis üldjuhul pärast relva leidmist saab politsei, kellele leidja on relva leidmisest teatanud, selle relva Kaitseliidule või Kaitseliidu tegevliikmele tagastada. Kaitseliidu relva omamine ja valdamine on tihedalt seotud Kaitseliidu relva soetamise ja kasutamisega. Arvesse võttes isikute ringi, kellel on õigus Kaitseliidu relva omada, vallata ja kasutada, puudub vajadus Kaitseliidu relva omamist ja valdamist seaduse või määruse tasemel täpsemini määrata kui kehtivas KaLSis ja RelvSis. Kaitseliidu relva sisse- ja väljavedu on reguleeritud StrKSis ja kaitseministri 11. detsembri 2014. a määrusega nr 29 ning seetõttu ei ole vaja Kaitseliidu relva sisse- ja väljavedu reguleerida selle eelnõu kohase määrusega. Kuna Kaitseliidu relv sarnaneb kas RelvSiga tsiviilkäibes lubatud relvaga või sõjaväerelvaga¹³, puudub vajadus sätestada selle määrusega Kaitseliidu relva valmistamisele täpsemaid nõudeid kui on sätestatud RelvSi ja sõjaväerelvade käitlemise määrusega. Relva valmistamine on Kaitseliidu relva käitlemise mõistes ainuke erinevus võrreldes sõjaväerelvade käitlemise määruses sätestatud sõjaväerelva käitlemisega.

Eelnõu § 3 käsitleb Kaitseliidu relva ja laskemoona käitlemise üldnõuete täitmist. **Lõige 1** sätestab üldise nõude, et teenistuskohustuse (näiteks laskevõistlustel osalemine) korraldamisel tuleb tagada Kaitseliidu relva ja laskemoona käitlemise nõuete täitmine. Need nõuded on sätestatud kas KaLSi, RelvSi, sõjaväerelvade käitlemise määruse või selle määrusega. See

¹¹ RelvSi § 1¹ lg 2: relva ja laskemoona käitlemine on relvade ja laskemoona valmistamine, müük, soetamine, omamine, valdamine, hoidmine, hooldamine, kandmine, edasitoimetamine, vedu, sissevedu, väljavedu, võõrandamine, pärimine, leidmine ja hävitamine ning relvade parandamine, ümbertegemine, laskekõlbmatuks muutmine, lammutamine ja laenutamine

¹² KaLSi § 48

¹³ Sõjaväerelvadega võivad sarnaneda mõned tegevliikme relvad, st relvad, mille on Kaitseliidu tegevliige soetanud Kaitseliidu ülesannete täitmiseks, kuid mis on RelvSi kohaselt tsiviilkäibes keelatud, näiteks automaadid

tähendab, et teenistuskohustuse korraldajal on hoolsuskohustus veenduda, et Kaitseliidu relva kasutajal on õigus seda relva kanda ja kasutada või et kasutaja on asjakohaselt instrueeritud, kuidas Kaitseliidu relvaga ümber käia ilma end vigastamata jne.

Paragrahvi 3 lõiked 2 ja 3 sätestavad, kuidas tuleb käituda, kui Kaitseliidu relva või laskemoona käitlemise nõudeid on rikutud või kui relv või laskemoon kaob või varastatakse. Kui Kaitseliidu tegevliige, KaLSi § 27 lõike 2 punktis 1 nimetatud Kaitseliidu auliige (edaspidi koos *Kaitseliidu tegevliige*) või muu isik, kellele on antud Kaitseliidu relv kasutada näiteks lasketiirus, märkab, et (õppe)laskmisel või teenistuskohustuse täitmisel rikutakse Kaitseliidu relva või laskemoona käitlemise nõudeid, peab sellest viivitamata teavitama Kaitseliidu ülemat, Kaitseliidu peastaabi ülemat või malevapealikku. Nõuete rikkumise märkaja ei pea ise teavitama kõiki kolme, piisab kui ta teavitab oma üksuse juhti: kui ta on peastaabi alluvuses olevas üksuses, peab teavitama Kaitseliidu peastaabi ülemat, kui ta on malevas, siis malevapealikku. Kaitseliidu ülemat teavitab juba kas Kaitseliidu peastaabi ülem või malevapealik. Esimesena tuleks siiski teavitada rikkumisest selle (struktuuri)üksuse juhti, kes vastutab Kaitseliidu relvade eest või kes vastutab (õppe)laskmise või teenistuskohustuse korraldamise eest. Teavitada võib ka oma vahetut ülemat (näiteks malevkonnapealikku), kes annab teate teavitamise korra kohaselt viivitamata edasi õigele isikule, kui vahetu ülem ei ole ise kas malevapealik või Kaitseliidu peastaabi ülem.

Kui Kaitseliidu relv või laskemoon kaob või varastatakse, peab sellest viivitamata teavitama kindlaksmääratud isikuid ja asutusi. Olenevalt sellest, kas tegemist on Kaitseliidu soetatud relva või tegevliikme soetatud isikliku relvaga (tegevliikme relv), erineb teavitatavate isikute ja asutuste ring. Kui kaob või varastatakse Kaitseliidu soetatud relv, tuleb sellest viivitamata teavitada Kaitseliidu ülemat, Kaitseministeeriumi, sõjaväepolitseid, Kaitsepolitseiametit ning Politsei- ja Piirivalveametit (edaspidi *PPA*). Kui kaob või varastatakse tegevliikme relv, tuleb sellest viivitamata teavitada Kaitseliidu ülemat, Kaitseministeeriumi, Kaitsepolitseiametit ning PPA-d. Nimetatud isikuid ja asutusi on vaja teavitada selleks, et saaks kohe võtta meetmeid kadunud või varastatud Kaitseliidu relva (sealhulgas tegevliikme relva) või laskemoona leidmiseks ja selle illegaalse kasutamise või Eestist illegaalse väljaviimise takistamiseks. Kaitseministeeriumi tuleb teavitada, sest Kaitseministeerium teeb Kaitseliidu relvade (KaLSi § 41 lõike 1 tähenduses) käitlemise ja kasutamise üle järelevalvet.¹⁴ Peale selle tuleb järelevalveorganeid – Kaitseministeeriumi ja sõjaväepolitseid – teavitada sellepärast, et juhtum võib olla otseselt või kaudselt seotud mõne teise, juba uurimisel või menetluses oleva juhtumiga. Kuriteokahtluse korral tuleb viivitamata algatada kriminaalasi¹⁵ või teha avaldus kriminaalasja algatamiseks.

Nii nagu igas Kaitseministeeriumi valitsemisala asutuses on kehtestatud teavitamise ehk info andmise kord, on see olemas ka Kaitseliidus. Üldjuhul tähendab see, et kui Kaitseliidu tegevliige või muu isik, kellele on antud Kaitseliidu relv kasutada näiteks lasketiirus, avastab, et Kaitseliidu relv või laskemoon on kadunud või varastatud, teavitab ta sellest viivitamata oma vahetut¹⁶ või otsest juhti¹⁷, kes edastab info omakorda kehtestatud korra kohaselt ja nii edasi, kuni info jõuab isikuni, kelle ülesanne on teavitada Kaitseministeeriumi, sõjaväepolitseid, Kaitsepolitseiametit ja PPA-d. Seega ei pea kadumise või varguse avastaja ise teavitama kõiki määruses nimetatud isikuid ja asutusi, vaid võib teavitada üksnes oma vahetut

¹⁴ KaLSi § 89 lõige 2

¹⁵ Algatajaks on kas PPA või sõjaväepolitsei vastavalt oma pädevusele. Kaitseliidu relva, mis ei ole sõjaväerelv RelvSi tähenduses, peamine kriminaalasjade menetleja on siiski PPA

¹⁶ Vahetu juht on Kaitseliidu liikmele kõige lähem juht, kellele Kaitseliidu liige teenistuskohustuse täitmisel allub (KaLSi § 11 lõige 6)

¹⁷ Otsene juht on vahetu juht ja vahetust juhust kõrgem juht, kellele Kaitseliidu liige teenistuskohustuse täitmisel allub (KaLSi § 11 lõige 7)

või otsest juhti ja sealt edasi liigub info juba kehtestatud korra kohaselt. Hädaabinumbri 112 helistab Kaitseliidu tegevliige, kellel on luba hoida Kaitseliidu relva kodus, lisaks vahetu või otsese juhi teavitamisele siis, kui relv kodusest hoiukohast varastatakse.

Paragrahvida 4 sätestatakse üldised nõuded Kaitseliidu relvade ja laskemoona arvestuse pidamiseks ning Kaitseliidu relvade ja laskemoona käitlemise nõuete kontrollimiseks. Nii nagu sõjaväerelvade käitlemise määruseski, on need miinimumnõuded. Kaitseliit peab pidama arvestust vähemalt Kaitseliidu relvade ja laskemoona vastuvõtmise, väljastamise, laenutamise ja hoidmise üle (§ 4 lõige 1). Arvepidamine võib olla paberil või elektroonne. Kaitseliidul peab olema täielik ülevaade kõikidest toimingutest, mida Kaitseliidu relva või laskemoonaga tehakse, toimingute tegemise ajast ja toimingud teinud isikutest (§ 4 lõige 2). Rõhutada tuleb, et see kehtib ka tegevliikme relva kohta, sest tegevliikme relva ei või kasutada muul juhul kui ainult Kaitseliidu ülesannete täitmiseks. Arvestust peetakse Kaitseliidu relvade ja laskemoona käitlemise toimingute üle ning kõik dokumendid registreeritakse Kaitseliidus kehtestatud korra kohaselt (§ 4 lõige 3). Tegemist on asutuse asjaajamiskorra või relvade käitlemise korruga, mille on kehtestanud Kaitseliidu ülem. Oluline on märkida, et arvepidamine peab olema korraldatud selliselt, et igal ajal on olemas ülevaade, kus ja kelle käes relvad asuvad, kui need on näiteks relvaruumist välja võetud. Sealjuures peab olema tagatud, et kui arvestuse pidamise dokumendiga või süsteemiga midagi juhtub, on olemas võimalus andmed kergelt taastada.

Vähemalt kord aastas peab kontrollima, kas Kaitseliidu relvade ja laskemoonaga seotud arvestust on peetud korrektselt ning kas kõik relvad ja laskemoon on omal kohal, nagu arvepidamises kirjas (§ 4 lõiked 1 ja 5). See tähendab, et kontrollitakse dokumente, samuti seda, kas kõik relvad, mis dokumentides kirjas, on alles ja õiges kohas – seega tehakse Kaitseliidu relvade ja nende laskemoona inventuur. Tegevliikme relva kontrollitakse vähemalt kord viie aasta jooksul, kui muus õigusaktis ei ole sätestatud teisiti (§ 4 lõige 6). Kontrollimise võib ühitada Kaitseliidu relvaloa menetlemise käigus tehtava kontrolliga või muu Kaitseliidu tegevliikme relvaga seotud menetluse käigus tehtava kontrolliga. Kontrollimine toimub Kaitseliidu ülema kehtestatud kontrollimise korra kohaselt (§ 4 lõige 4). Koos Kaitseliidu relvade ja laskemoona käitlemise nõuete kontrollimise korruga tuleb Kaitseliidu ülemal kehtestada ka relvade ja laskemoona käitlemisega seotud vahejuhtumite lahendamise kord. See tähendab, et kehtestatakse käitumisreeglid juhuks, kui toimub Kaitseliidu relva või laskemoona käitlemise nõuete rikkumine, mille tulemusena juhtub õnnetus vms. Need kaks korda võivad olla ka sätestatud samas dokumendis. Omakorda võib need kehtestada samas dokumendis koos sõjaväerelvade ja laskemoona käitlemise nõuete kontrollimise korra ning sõjaväerelvade ja laskemoona käitlemisega seotud vahejuhtumite lahendamise korruga. Kõiki arvestuse pidamise ja selle kontrollimisega seotud dokumente tuleb säilitada vähemalt viis aastat, kui muudes õigusaktides ei ole sätestatud teisiti (§ 4 lõige 7). See tähendab, et dokumente tuleb säilitada vähemalt viis aastat ning see tähtaeg ei tohi olla lühem, kuid võib olla pikem.

2. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona soetamine

Eelnõu §-ga 5 kehtestatakse Kaitseliidu relva ja laskemoona soetamise nõuded. Kaitseliidu soetatud relva ja selle laskemoona soetamine võib toimuda üksnes selle määrusega kehtestatava korra kohaselt, kuid KaLSi § 46 lõike 5 alusel kehtestatud määruse¹⁸ lisas sätestatud vormi kohaselt (**lõige 1**). See tähendab, et kui mõni malev soovib soetada Kaitseliidu relva, toimub taotluse esitamine, taotluse menetlemine ja otsuse tegemine selle määruse 11. peatükis sätestatu järgi, kuid luba antakse Kaitseliidu tegevliikme relva soetamise

¹⁸ Kaitseministri 15. juuni 2015. a määrus nr 15 „Tegevliikme relva soetamiseks loa andmise tingimused ja vorm“ lisa

loa vormil, mitte ei kasutata selle määruse lisas sätestatavat Kaitseliidu relva käitlemisloa vormi. Kirjalik taotlus relva soetamiseks tuleb esitada vähemalt 20 tööpäeva enne tehingu kavandatavat toimumist Kaitseliidu ülemale või tema volitatud isikule. Selleks isikuks võib olla konkreetne Kaitseliidu ametnik või töötaja (näiteks Kaitseliidu peastaabi ülem) või mitu ametnikku ja töötajat kas igaüks eraldi (näiteks malevapealik) või koos (näiteks keskjuhatus, maleva juhatus). Kui KaLSiga on antud otsustamisõigus muule isikule (näiteks keskjuhatus), ei piira selles määruses sätestatu tema otsustamisõiguse kasutamist, kuid vältida tuleb topeltotsuse tegemist. See tähendab, et Kaitseliidu asjaajamiskorras või muus asjakohases korras peab olema kindlaks määratud, kellel ja mis juhul on õigus relvade soetamisega seotud otsuseid teha. Märkusena olgu öeldud, et loa vormistab ja annab välja Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem või malevapealik olenemata sellest, kes on otsuse tegija. Praegu otsustab relva soetamise üle igas malevas maleva juhatus¹⁹, Kaitseliidu peastaabis selle ülem, suuremate soetamiste korral keskjuhatus.

Tegevliikme relva soetamine toimub täielikult KaLSi § 46 lõike 5 alusel kehtestatud kaitseministri määruse kohaselt (**lõige 2**). See tähendab, et Kaitseliidu tegevliikme relva soetamise loa taotlemist ja menetlemist ei reguleeri selle määruse 11. peatükk, vaid kaitseministri 15. juuni 2015. a määrus nr 15. Oluline on märkida, et tegevliige ei saa soetada tegevliikme relva väljastpoolt Eestit, sest Kaitseliidu relva soetamisluba kehtib ainult Eestis. Juhul, kui tegevliige soovib soetada siiski relva väljastpoolt Eestit, peab ta seda tegema RelvSi kohaselt ja taotlema PPAlt asjakohase loa.

Kaitseliidu relva, välja arvatud tegevliikme relva, soetamist võimaldav Kaitseliidu relva käitlemisloa annab õiguse Kaitseliidu relva või laskemoona soetada (näiteks osta) ning hoida ja edasi toimetada kuni selle Kaitseliidus arvelevõtmiseni või struktuuriüksusele üleandmiseni (**lõige 3**). Selle sättega järgitakse teiste tulirelva soetamise lubade (näiteks Kaitseliidu tegevliikme relva soetamise luba ja RelvSi § 32 alusel väljastatav relvasoetamisluba) põhimõtet, et peale relva soetamise õiguse annab luba õiguse hoida ja toimetada relva edasi (teiste soetamislubade puhul *kanda*) õigusaktiga määratud ajavahemiku jooksul relva soetamisest arvates. Selle määruse kohaselt on nimetatud ajavahemik kaks tööpäeva (§ 6 lõige 1). Relva soetamise tehingu võib teha aga ainult Kaitseliidu relva soetamiseks väljastatud Kaitseliidu tegevliikme relva soetamise loale märgitud vastutav isik. Kaitseliidu ülem määrab soetamistehingu eest vastutava isiku. Tema andmed märgitakse ka soetamisloa taotlusse ja hiljem, loa andmisel, soetamisloale.

Tegevliikme relva Kaitseliidu raamatupidamises arvele ei võeta ega anta struktuuriüksusele üle, seega Kaitseliidu tegevliikme relva soetamise luba täidab relvaloa ülesandeid kuni relva Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistrisse kandmiseni (**lõige 4**). See ajavahemik on viis päeva alates relva ostu-müügitehingu toimumisest, sest selle aja jooksul on tegevliige kohustatud esitama soetatud relva andmed Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistrisse ja register tegema asjakohase kande²⁰. Samuti tähendab see muu hulgas seda, et nende viie päeva jooksul tuleks anda ka relvaluba, et tegevliikmel oleks pärast viie päeva möödumist õigus soetatud relva kanda, mistõttu peaks tegevliige kohe pärast soetamisloa saamist esitama relvaloa saamise või vahetamise taotluse, et Kaitseliit saaks selle talle väljastada kohe pärast relva ostmist. Kui relvaluba ei jõuta väljastada, sest tegevliige ei esitanud õigeaegselt relvaloa taotlust, peab tegevliige andma relva Kaitseliitu hoiule kuni relvaloa väljastamiseni. Samuti peab tegevliige andma soetatud relva Kaitseliitu hoiule, kui viie päeva jooksul alates relva ostmisest ei ole Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistris soetatud relva kohta asjakohast kannet tehtud. Seega, viis päeva pärast relva ostmist peavad olema täidetud mõlemad tingimused, et tegevliige saaks õiguspäraselt relva kanda ja kasutada Kaitseliidu ülesannete täitmisel.

¹⁹ KaLSi § 17 lõige 1, Vabariigi Valitsuse 10. oktoobri 2013. a määruse „Kaitseliidu kodukord“ § 35 lõige 1

²⁰ KaLSi § 46 lõike 4 esimene lause

Paragrahv 6 käsitleb soetatud Kaitseliidu relva varana arvelevõtmist asutuse raamatupidamises ning Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistris. **Lõikega 1** sätestatakse, et soetatud Kaitseliidu relv või laskemoon võetakse asutuse raamatupidamises varana arvele kahe tööpäeva jooksul soetamisest arvates. Kui Kaitseliidu relv ostetakse näiteks reedel, peab relv olema relvastuse üle arvestuse pidamise struktuuriüksuses arvele võetud hiljemalt järgmise töönädala teisipäeva õhtuks.

Sama paragrahvi **lõige 2** sätestab, et Kaitseliidu soetatud relva andmed esitatakse Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistri volitatud töötlejale relva registrisse kandmiseks viie tööpäeva jooksul relva soetamisest arvates. Näitena toodud reedel soetatud relva andmed peavad olema esitatud Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistri volitatud töötlejale hiljemalt järgmise töönädala reede õhtuks. Relvaregistri volitatud töötleja on Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2014. a määruse nr 109 „Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistri põhimäärus“ § 7 kohaselt Kaitseliidu relvaregistri puhul Kaitseliit. Tegevliikme relva andmed peavad olema Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistrisse kantud viie päeva jooksul relva soetamisest arvates (**lõige 3**). Nimetatud nõue on sätestatud ka KaLSi § 46 lõike 1 esimeses lauses. Näiteks, kui tegevliige ostab relva reedel, peavad soetatud relva andmed olema Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistrisse kantud hiljemalt järgmise nädala kolmapäeva õhtuks, kui teisipäeval, siis pühapäeva õhtuks.

3. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona hoidmine

Eelnõu §-d 7–17 sätestavad Kaitseliidu relva ja selle laskemoona hoidmise nõuded. Kaitseliidu relva ja selle laskemoona tuleb hoida relvahoidlas, selle puudumisel relvapüramiidis (§ 7 lõige 1). Relvahoidla on relvaladu, relvaruum või relvakapp (eelnõu § 8 lõige 1). Relvakapp on lukustatav raudkapp või seif (§ 8 lõige 2). Näiteks ei saa relvakapina kasutada lukustatavat plastist või puidust kappi. Sellist kappi on lihtsam avada kui metallist kappi. Kui kapp asub relvalaos või relvaruumis, võib see olla ka muust materjalist²¹, mis kannatab relva raskust. Seega, relvakappi loetakse relvahoidlaks, kui see asub väljaspool relvaladu või relvaruumi. Relvaruumis hoitakse üldjuhul relvi, mis on kinnistatud konkreetsetele isikutele. Relvalaos hoitakse relvi, mida iga päev ei kasutata ja need relvad ei ole ka üldjuhul kellelegi kinnistatud. Olenevalt Kaitseliidu malevast võidakse relvaruumis hoida ka tegevliikmetele kinnistamata relvi, kui maleval ei ole eraldi relvaladu.

Kaitseliidu relva võib relvahoidlas hoida ainult tühjaks laetuna (§ 7 lõige 2). See tähendab, et relv tuleb enne hoiuleandmist tühjaks laadida. Relva tühjaks laadimise peamine eesmärk on ohutuse tagamine, et keegi kogemata viga ei saaks. Et relv oleks tehniliselt korras (kasutuskõlblik) ja seda saaks hoiukohast võttes kiiresti kasutada, tuleb see enne hoiuleandmist puhastada. Relva puhastamiseks on vaja relv enne tühjaks laadida. Puhastamata ja tühjaks laadimata relvas võib näiteks padrun kinni kiiluda, mille tulemusena ei saa relvaga lasta või relv annab järele mujalt, tekitades relvakandjale vigastusi.

Paragrahvi 7 lõiked 3 ja 4 käsitlevad Kaitseliidu relva tutvustamist ja vaatamiseks välja panemist. **Lõige 3** sätestab, et Kaitseliidu relva, mida ei ole muudetud laskekõlbmatuks, võib tutvustada või vaatamiseks välja panna ainult tühjaks laetuna ja vahetu valve all. Näiteks üritustel, kus Kaitseliit osaleb, või Kaitseliidu enda korraldatavatel üritustel näidatakse aegajalt ka relvi, mis on Kaitseliidus kasutusel. Sellistele üritustele kaasavõetavad relvad peavad olema tühjaks laetud, et tagada inimeste ohutus. Enamasti on relvade eest vastutama määratud üks või mitu tegevliiget või Kaitseliidu töötajat, et oleks tagatud ohutus ja et keegi relvi kaasa

²¹ Enamikul juhtudel nimetatakse sellist kappi relvapüramiidiks, kui see muust materjalist kapp asub relvalaos või relvaruumis

ei võtaks, kui tegemist on käsitulirelvadega²². Relvaõppe käigus demonstreeritakse enamasti õpperelvi, mis on muudetud osaliselt laskekõlbmatuks.

Lõige 4 sätestab, et laskekõlbmatuks muudetud Kaitseliidu relva hoidmisel tuleb tagada relva säilimine. See tähendab muu hulgas, et tuleb tagada ohutus inimesele ja ümbritsevale keskkonnale, samuti tuleb välistada võimalus, et kõrvaline isik saab Kaitseliidu relva kaasa võtta. Enamasti puudutab see nõue museaalidena hoitavaid relvi kas muuseumides, isikute kollektsioonides või mujal, kus hoitakse ühte või mitut relva, näiteks vintpüssi muuseumis või kodus seinal. Relvade kollektioneerimisel tuleb relvi, sealhulgas Kaitseliidu relvi hoida selle määruse 10. peatükis ja RelvSi §-s 25 sätestatud korras.

Eelnõu § 8 lõige 3 sätestab, et selles määruses võrdsustatakse relvapüramiidile esitatavad nõuded relvakapile kehtestatavate nõuetega ehk relvapüramiidile kohaldatakse relvakapi kohta käivaid nõudeid, kui määrusega ei ole sätestatud teisiti. Nagu eespool selgitatud, on relvakapp kas lukustatav raudkapp või seif (§ 8 lõige 2), kui see asub väljaspool relvaladu või relvaruumi. Kui relvakapp asub relvalaos või relvaruumis, võib see olla ka muust relva raskust kannatavast materjalist (näiteks puidust või plastist). Nii on ka relvapüramiidiga – kui see asub relvalaos või relvaruumis, võib see olla muust materjalist kui metall, ent kui see asub väljaspool nimetatud kohti, peab relvapüramiid olema metallist ja täidetud peavad olema ka selle määruse §-ga 13 sätestatud nõuded. Kaitseliidu ülem võib kehtestada nõuded relvapüramiidile väljaspool relvahoidlat, sõjalennukit, sõjalaeva või muid siseruume, näiteks relvapüramiidile, mida kasutatakse välilaagris. Sarnane säte relvapüramiidi kohta on ka sõjaväerelvade käitlemise määruses.

Paragrahvi 8 lõiked 4 ja 5 sätestavad, mida võib relvahoidlas peale Kaitseliidu relvade ja laskemoona hoida. Nagu eespool selgitatud, on relvahoidla kas relvaladu, relvaruum või relvakapp (§ 8 lõige 1). Relvahoidlas võib hoida esiteks relvaosi ja relvaholdusvahendeid. Relvalaos võib hoida kõiki relvaosi ja lisaseadmeid, nagu helisummutid, lasersihikud ja õõsühikud, ning relvaholdusvahendeid. Relvaruumis ja relvakapis sõltub relvale määratud asukoha suurusest ka selles hoitavate hooldusvahendite ja relvaosade, sealhulgas lisaseadmete hulk. Teiseks on relvahoidlas lubatud hoida erivahendeid, nagu käerauad, kumminui, raadiojaam, öövaatlusseadmed. Kolmandaks võib relvahoidlas hoida lahingumoonas, näiteks granaate, meremiine, valgusrakette jms, sealhulgas ka pürotehnilisi tooteid (§ 8 lõige 4). Relvahoidlas on lubatud hoida ka sõjaväerelvi, kui relvahoidla vastab sõjaväerelvade hoidmiseks kehtestatud nõuetele (§ 8 lõige 5). Peale selle on lubatud hoida ka tegevliikmete soetatud isiklikke relvi, mis on soetatud RelvSi alusel (ehk tsiviilrelvi).

Paragrahv 9 käsitleb nõudeid relvalao ja relvaruumi ehitusele. Relvalao ja relvaruumi ehituse puhul tuleb arvestada kolme üldist laadi nõudega:

- 1) välistatud peab olema relvalattu või relvaruumi omavolilise sisenemise võimalikkus põranda, lae, seina, ukse, akna, ventilatsioonisüsteemi või mis tahes ava kaudu (**lõige 1**);
- 2) välistatud peab olema ruumi, relvi või laskemoona kahjustavate esemete või ainete sattumine relvalattu või relvaruumi (**lõige 2**);
- 3) tagatud peab olema kõikide relvade, hooldusvahendite, erivahendite, laskemoona ja lahingumoonas säilimine (**lõige 3**).

Võrreldes kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 on määrusest välja jäetud detailsed nõuded relvalao või -ruumi ukse paksusele ja materjalile, samuti seinte paksusele ja materjalile jne. Sarnaselt sõjaväerelvade käitlemise määrusega kehtestatakse selle määrusega ainult üldised nõuded. Nii täpsed nõuded ei lase arvesse võtta iga relvalao ja relvaruumi

²² Käsitulirelvade hulka loetakse kõik vintraudsed tulirelvad kaliibriga kuni 12,7 mm ja sileraudsed tulirelvad, samuti eri liiki granaadiheitjad ja kuulipildujad ning tankitõrje- ja õhutõrjeraketisüsteemid. Käsitulirelvad jagunevad sõjaväerelvadeks ja muudeks relvadeks

ainulaadset asukohta, sest relvalao või relvaruumi asukohast oleneb, milliste abinõudega tagatakse eespool kolmes punktis loetletud nõuete täitmine. Kui näiteks ühes kohas oleks relvaruumi ehitades vaja peale määrusega sätestatu lisada sein paksusele mõni sentimeeter, siis teises kohas piisaks ka õhemast seinast. Seinte paksuse arvutamisel on kõige lihtsam aluseks võtta tugevusarvutus, mis lähtub kasutatavast materjalist ja sellest, kui suurele koormusele peab sein vastu pidama. Või näiteks piisab ühes kohas relvaruumile ühest uksest, samas teises kohas peab uksi olema kaks või isegi kolm. Või näiteks relvade ja muu varustuse säilimiseks nõutava õhuniiskuse (üldjuhul mitte üle 50%) tagamiseks oleks ühes relvaruumis vaja kasutada keerulist ventilatsioonisüsteemi, samas kui teises kohas selle järele vajadus peaaegu puudub, nii et piisab väga lihtsast süsteemist.

Samuti takistab liiga detailsete nõuete sätestamine uute materjalide kasutuselevõttu. Nii võib näiteks nanomaterjaliga kaetud tavaline puidust turvauks täita sama eesmärgi kui määrusega kehtestatud metalluks või nanomaterjalist ehitatud 5 mm varrastest ehitatud võresein olla samaväärne 15 mm läbimõõduga terasvarrastest ehitatud võreseinaga. Seega, relvalao või relvaruumi ehitamise kavandamisel peab arvesse võtma kõiki asjaolusid, mis on olulised ja mõjutavad selle eelnõu kohases määruuses kehtestatud ehitusnõuete täitmist. See tähendab, et eelnõukohase määruuse jõustumise järel saab iga uue relvalao või relvaruumi kavandamisel ja ehitamisel või olemasoleva ümberehitamisel juba ehitusprojektides ja (riigi)hanke pakkumisdokumentides määrata Kaitseliidu relvade ja laskemoona säilimise ja nõuetekohase hoidmise tingimused või nõuded.

Eelnõu § 10 sätestab relvalao ja relvaruumi turva- ja tuleohutusnõuded. Relvalaos või relvaruumis peavad turvalisuse tagamiseks olema täidetud järgmised nõuded:

- 1) elektroonne valvesignalisatsioon, sealhulgas pidevalt töötavad andurid kõikidel välisseinte akendel, ustel ja muudel avadel, ning eraldi liikumisandur (**lõike 1 punkt 1**);
- 2) elektroonse valvesignalisatsiooni alarmseadmed, mis on paigutatud nii relvalattu või relvaruumi kui ka asutuse valveruumi (**lõike 1 punkt 2**);
- 3) tolmu- ja niiskuskindlad valgustid (**lõike 1 punkt 5**);
- 4) varuvalgustusseadmed (**lõike 1 punkt 7**);
- 5) autonoomne varutoitesüsteem (**lõige 3**);
- 6) ööpäevane valve (**lõige 4**).

Loetletud turvanõuded täiendavad nõudeid relvalao ja relvaruumi ehitusele eesmärgiga vältida relvalattu või -ruumi omavolilist sisenemist ning tagada kõikide relvade, erivahendite, laskemoona ja lahingumooni säilimine, sealhulgas vältida nende vargust. Nimetatud nõuded kehtivad juba praegu ega ole seega uued.

Relvalaos või relvaruumis peavad tuleohutuse tagamiseks olema täidetud järgmised nõuded:

- 1) esmased tulekustutusvahendid (**lõike 1 punkt 3**);
- 2) piksekaitsesüsteem (**lõike 1 punkt 4**);
- 3) tuletõrjesignalisatsioon (**lõike 1 punkt 6**);
- 4) suitsetamise ja lahtise tule kasutamise keeld (**lõige 2**);
- 5) ööpäevane valve (**lõige 4**).

Nii nagu turvanõuded, täiendavad ka tuleohutusnõuded relvalao ja relvaruumi ehitusele kehtestatud nõudeid, mille eesmärk on tagada relvade, erivahendite, laskemoona ja lahingumooni säilimine. Peale selle tuleb kindlustada ka ümbritseva keskkonna ohutus. Nii mõnigi relvaruum asub elumajade vahetus läheduses ja kui seal puhkeks tulekahju ning relvaruumis hoitav plahvataks, võiks see tekitada üsna suure kahju läheduses asuvatele hoonetele ja saastada välisõhku. Kaitseliidul relvaladusid praegu ei ole.

Kui relvaruum või relvaladu on hoone üks osa, peab hoonel olema piksekaitsesüsteem. Kui hoonel on piksekaitsesüsteem olemas, ei pea relvalaole või relvaruumile eraldi

piksekaitsesüsteemi tegema.

Õöpäevane valve tähendab, et kasutatakse kas mehitatud või elektroonset valvet või mõlemat. Paljudel juhtudel kasutatakse elektroonset valvet, kuid korrapidaja või valvuri ruum, kus enamasti asub signalisatsioonisüsteemi pult, ei asu kaugel. Alarmi käivitumise korral saab korrapidaja või valvur mõne sekundi jooksul reageerida ja kohale minna. Signalisatsioonipult võib asuda ka muus eemalasuvas hoones. Sellisel juhul teavitatakse enamasti PPA-d või turvaettevõtet (kellega on sõlmitud asjakohane kokkulepe), kes alarmi käivitumise korral reageerib ja üldjuhul esimesena kohale sõidab.

Paragrahv 11 käsitleb Kaitseliidu relvade ja laskemoona hoidmist relvalaos. Relvalaos hoitakse Kaitseliidu relvi ja laskemoona, mis ei ole Kaitseliidu tegevliikmele, Kaitseliidu tegevliikmest valitud auliikmele²³ (edaspidi *Kaitseliidu auliige*), Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötavale tegevväelasele või Kaitseliidu töötajale kinnistatud (§ 11 lõige 1). See tähendab, et seal hoitakse varu- ja harvakasutatavaid relvi.

Relvalaos hoitavad Kaitseliidu relvad on koos nende juurde kuuluvate tööriistade ja puhastusvahenditega pakendis (§ 11 lõige 2). Märkusena olgu öeldud, et pakendis hoidmine ei tähenda, et pakendit ei tohi avada näiteks pärast selle soetamist, et kontrollida, kas relvi on kastis nii palju kui märgitud või kas need on kõik töökorras. Kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 võrreldes kaob erinevus püstolite ja muude käsitulirelvade hoidmise vahel. Kõikidele käsitulirelvadele kehtivad sarnased nõuded. Originaalpakend, kast või kõrgendustega ja kaanetatud kaubaalus, kus Kaitseliidu relvad koos tööriistade ja puhastusvahenditega asuvad, plommitakse. Plomm peab olema pandud nii, et pakendi, kasti või kaubaaluse kinnituslinte ei saa eemaldada plomme rikkumata. Pakendid, kastid või kaubaalused peavad olema virnastatud nii, et plommide seisukorda saab kontrollida. Näiteks laotakse kastid kahekaupa üksteise kõrvale, nii et moodustub rivi, kusjuures kahe kastirivi vahele jäetakse piisavalt ruumi inimesele kõndimiseks. Nii saab relvalao eest vastutav isik käia kontrollimas, kas kõik pakendid, kastid ja kaubaalused on terved ja plommitud.

Laskemoona hoitakse relvalaos Kaitseliidu relvadest eraldi asuvas ruumis või Kaitseliidu relvadest eraldatud hoiukohas (§ 11 lõige 3). Seda võib hoida ka eraldi ladudes, kui relvaladused on mitu. Laskemoonakastid peavad olema suletud. Võrreldes kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 kaob pitseerimise nõue, oluline on, et laskemoonakastid oleksid korralikult suletud. Selleks, et näha, et kast on avatud, ei pea see tingimata olema pitseeritud. Osaliselt täidetud kastis peab olema sedel või muu märge, et vastutav isik (näiteks relvur) teaks, kui palju laskemoona on selles laskemoonakastis. Nii saab laskeharjutustele minnes täpselt arvestada, kui palju laskemoona on vaja kaasa võtta. Kuna iga padrunit maksab üsna palju, arvestatakse täpselt välja, mitu padrunit on kavas laskeharjutuste käigus kasutada. Kui ei ole täpselt teada, kui palju laskemoona poolikus kastis on, ei saa ka täpselt arvestada, mitu kasti või karpi laskemoona tuleb kaasa võtta.

Relvalaost väljastatud Kaitseliidu relv tuleb kohe anda relvaruumi hoiule (§ 11 lõige 4). Enamasti tähendab see, et Kaitseliidu relv kinnistati mõnele Kaitseliidu tegevliikmele, Kaitseliidu auliikmele, Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötavale tegevväelasele või Kaitseliidu töötajale.

Paragrahv 12. Vastupidi relvalaole tohib relvaruumis hoida põhiliselt Kaitseliidu tegevliikmele, Kaitseliidu auliikmele, Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötavale tegevväelasele või Kaitseliidu töötajale kinnistatud Kaitseliidu relvi (§ 12 lõige 1). Peale selle

²³ KaLSi § 27 lõige 2 punkt 1

on lubatud hoida ajutisele hoiule antud või väljaõppe eesmärgil kasutatavaid Kaitseliidu relvi ja nende laskemoona ning välisriigi relvajõudude liikmele kuuluvat tulirelva. Viimane hoiab oma relva ajutiselt Kaitseliidu relvaruumis, kui ta on tulnud osalema Kaitseliidu korraldataval sõjalis-sportlikul mängul või muul sarnasel üritusel. Kui välisriigi relvajõudude liige tuleb Kaitseväe korraldatavale väljaõppele, hoiab ta oma (sõjaväe)relva üldjuhul Kaitseväe relvaruumis.

Relvaruumis tuleb Kaitseliidu relva ja selle laskemoona hoida üldjuhul relvakapis (§ 12 lõige 2). Igal relval on relvakapis oma koht, kuhu kinnitatakse silt relva liigi, relva numbri ja Kaitseliidu tegevliikme, Kaitseliidu auliikme, Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötava tegevväelase või Kaitseliidu töötaja nimega, kellele relv on kinnistatud. Relvakapp võib olla lukustatud või lukustamata. Laskemoona võib hoida ka samas relvakapis, kus relva, kuid see peab olema eraldi lukustatavas laekas. Kui laskemoon ei mahu oma suuruse või koguse tõttu või muul põhjusel relvakapi laekasse, võib seda hoida eraldi suletud kastis või lukustatavas kapis (§ 12 lõige 4). Muu põhjus võib olla näiteks see, et relvakapi laekas on erivahendid ja puhastusvahendid, mistõttu laskemoon laekasse enam ei mahu. Oluline on, et laskemoona ei hoitaks lahtiselt, nii et juhuslikult või tahtlikult relvaruumi sattunud kõrvaline isik saab selle lihtsalt kaasa võtta. Nõude eesmärk on tagada ohutus.

Kaitseliidu relva, mis ei mahu relvakappi või mida ei ole muul põhjusel võimalik seal hoida, võib hoida riulil või kastis (§ 12 lõige 3). Relv võib olla ka muul alusel kui kast või riul, kui relva suuruse tõttu on seda ebamugav või võimatu riulile või kasti panna. Lubatud on kasutada ka relvapüramiidi. Ka selle relva hoiukohas peab olema silt relva liigi, relva numbri ja Kaitseliidu tegevliikme, Kaitseliidu auliikme, Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötava tegevväelase või Kaitseliidu töötaja nimega, kellele relv on kinnistatud. Laskemoona tuleb sellisel juhul hoida eraldi lukustatud hoiukohas, sest enamasti ei ole riulil, kastil või relvapüramiidil eraldi lukustatavat laegast.

Õppetöökäsitatavat Kaitseliidu relva (õpperelva) ja laskekõlbmatuks muudetud Kaitseliidu relva hoitakse relvaruumis võimaluse korral teistest Kaitseliidu relvadest eraldi (§ 12 lõige 5). Kui struktuuriüksusel (näiteks maleval) on kasutada mitu relvaruumi, saab relvi hoida liikide kaupa eri relvaruumides. Kui niisugust võimalust ei ole, tuleb õppetöökäsitatavate relvade ja laskekõlbmatuks muudetud Kaitseliidu relvade asukoht tähistada asjakohase sildiga ning relvad tuleb eraldada teistest relvadest näiteks riulile ehitatud vaheseina või maast laeni vaheseinaga, millega ruum on füüsiliselt jagatud kaheks. Selline vahesein ei pea vastama relvaruumi välisseinte ehitamise nõuetele, sest vaatamata vaheseinale on tegemist siiski ühe relvaruumiga.

Relvaruum peab olema lukustatud ja valve all (§ 12 lõige 6). Relvaruumi luku valimisel tuleb arvesse võtta selle määrase §-ga 9 kehtestavaid ehitusnõudeid: lukk peab välistama relvaruumi omavolilise sisenemise. Seega peab luku valmistamisel kasutatud materjal olema piisavalt tugev, et seda ei saaks lihtsalt lõhkuda. Valve võib olla korraldatud kas elektroonse valvena, kus signalisatsioonisüsteemi pult asub korrapidaja või valvuri ruumis, või mehitatud valvena relvaruumi ukse kõrval. Valve võib olla korraldatud ka muul viisil (vt lk 10–11 selgitust ööpäevase valve kohta).

Relvaruumis tuleb hoida järgmisi andmeid (§ 12 lõige 7):

- 1) Kaitseliidu relvade ja laskemoona kogus kaliibrite ja markide või tüüpide kaupa;
- 2) väljastatud või tagastatud Kaitseliidu relvade nimetus ja number;
- 3) väljastatud või tagastatud laskemoona liik ja kogus;
- 4) hoiulevõetud ja tagastatud isiklike või välisriigi relvajõudude liikmete relvade ja laskemoona andmed;

5) Kaitseliidu relvade ja laskemoona kontrollimise tulemused.

Võrreldes kehtiva korraga on jäetud täpsustamata, kuidas neid andmeid tuleb hoida, sest see takistaks uute lahenduste kasutuselevõttu. Näiteks võib tuua elektroonse arvestuse pidamise Exceli tabelis või muus vormis või RFID-süsteemi kasutusevõtu, kus Exceli tabel on asendatud muu programmiga, mis registreerib relvade väljastamise ja tagastamise ning annab ühtlasi ülevaate sellest, kui palju relvi relvaruumis on. Märkida tuleb, et arvestuse pidamise juures tuleb arvesse võtta ka andmete kiire ja lihtsa taastamise võimalust juhuks, kui esmaste andmetega peaks midagi juhtuma. Välja on jäetud ka kohustus pidada arvestust relvakappide, laudade ja muu sarnase kohta. Nende kohta peetakse niikuinii arvestust Kaitseliidu raamatupidamises, kus igal relvakapil, laual ja muul esemel on oma inventarinumber, mistõttu ei ole mõistlik pidada topeltarvestust.

Isikliku relva ja selle laskemoona hoiulevõtu üle tuleb arvestust pidada üksnes juhul, kui need võetakse ajutisele hoiule selleks ajaks, kui Kaitseliidu tegevliige või Kaitseliidu auliige kasutab talle teenistuskohustuse täitmiseks kinnistatud Kaitseliidu relva (kitsamas tähenduses) või sõjaväerelva. Märkusena olgu lisatud, et isikliku relva all mõeldakse RelvSi alusel soetatud isiklikku tulirelva (ehk tsiviilrelva), mitte KaLSi § 46 lõike 1 kohast tegevliikme relva. Kuna tegevliikme relv on ühtlasi Kaitseliidu relv, võib tegevliige seda hoida Kaitseliidu relvaruumis, kui ta ei soovi seda hoida oma elukohas. Välisriigi relvajõudude liikme relva ajutiselt hoiulevõtmise üle tuleb arvestust pidada igal juhul. Üldjuhul ei saa relvajõudude liige, kes on tulnud Kaitseliidu korraldatavale sõjalis-sportlikule mängule, hoida oma relva hotellis, vaid annab selle hoiule Kaitseliitu.

Eelnõu § 13 käsitleb Kaitseliidu relvade ja laskemoona hoidmist relvapüramiidis väljaspool relvaruumi. Relvapüramiid peab olema kinnitatud hoone ehituskonstruksiooni külge (§ 13 lõige 1) nii, et seda ei ole võimalik lihtsate võtetega ümber lükata, teise kohta tõsta või ära viia. Võrreldes kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 on jäetud eelnõuga täpsustamata, kuidas tuleb relvapüramiid ehituskonstruksiooni külge kinnitada. See tuleb eraldi otsustada igas kohas, kus relvapüramiidi kavatsetakse alaliselt või ajutiselt hoida väljaspool relvaruumi.

Igal Kaitseliidu relval on relvapüramiidis eraldi koht ja relv peab olema kinnitatud lukustatava mehhanismiga, mis välistab relva eemaldamise ilma relvapüramiidi konstruktsiooni avamata (§ 13 lõige 2). Need nõuded asendavad relvaruumile seatud nõuet, et relvaruum peab olema lukustatud ja välistatud peab olema kõrvaliste isikute juurdepääs relvadele. Kuna relvapüramiid asub väljaspool lukustatavat relvaruumi, tuleb kasutusele võtta muud abinõud, et relvi ei saaks kätte kõrvalised isikud, sealhulgas isikud, kes küll töötavad Kaitseliidus, kuid kellele need relvad ei kuulu. Sahtel, kus hoitakse laskemoona, relvaosi ja abivahendeid, peab samuti olema suletav ja lukustatav. Relvapüramiidi vahetusse lähedusse tuleb asetada nähtavale kohale relvapüramiidis hoitavate Kaitseliidu relvade loetelu (§ 13 lõige 3). Loetelu peab olema kinnitanud Kaitseliidu ülem või tema volitatud isik.

Märkusena olgu öeldud, et kui relvapüramiid asub relvaruumis, siis §-s 13 sätestatud nõudeid ei kohaldata. Näiteks ei pea relvapüramiid olema kinnitatud ehituskonstruksiooni külge või relvad püramiidis olema kinnitatud lukustatava mehhanismiga. Seda ei ole vaja, sest relvaruumile kehtestatud nõuetega on juba kindlustatud relvade piisavalt turvaline hoidmine ja muid meetmeid ei ole vaja võtta.

Paragrahv 14 sätestab nõuded relvakapi asukohale väljaspool relvaladu või relvaruumi. Kaitseministri 25. märtsi 2003. a määruses nr 4 sellise pealkirjaga paragrahvi ei ole, kuid sarnased nõuded leiab antud määruses § 26 lõikest 4. Nagu eespool öeldud, on selle määruse koostamisel arvesse võetud tänapäevaseid võimalusi ja välja jäetud palju üksikasju, mis

pigem takistavad kehtestatud nõuete täitmist kui aitavad kaasa nende tõhusamale täitmisele. Sellest lähtudes sätestataksegi, et ruum, kus asub relvakapp, kuid mis ei ole relvaladu või relvaruum, peab olema varustatud elektroonse valvesignalisatsiooni või mehitatud valvega. Enamasti on selline ruum valvemeeskonna ruum. Samuti peavad ruumi uks ja aknad olema ehitatud nii, et välistatud oleks sissetungi võimalikkus ilma erivahendeid kasutamata. Igast uksest ja aknast on põhimõtteliselt võimalik sisse pääseda, iseasi, kui lihtne see on – kas piisab luku purustamiseks sellele jalahoobi andmisest või peab selleks kasutama spetsiaalseid saage või puure vms. Võrreldes kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 on välja jäetud ka nõuded relvakapi suurusele ja kindlaks määramata, mitut relva võib väljaspool relvaladu ja relvaruumi relvakapis hoida. Relvade eest vastutav isik (näiteks relvur) peab hindama riski ja võtma kasutusele abinõud määruse üldiste eesmärkide ja põhimõtete täitmiseks.

Paragrahvi 15 lõige 1 paneb Kaitseliidu tegevliikmele, Kaitseliidu auliikmele, Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötavale tegevväelasele või Kaitseliidu töötajale, kellel on Kaitseliidu relva ja laskemoona kandmise õigus ainult teenistuskohustuse või tööülesande täitmise ajal, kohustuse anda talle väljastatud Kaitseliidu relv ja kasutamata laskemoon pärast teenistuskohustuse, teenistusülesande või tööülesande täitmist relvaruumi. Kohustus on pandud ettevaatuse ja ohutuse huvides. Samuti nagu sõjaväerelva puhul, on ka Kaitseliidu relva kandmise üldine põhimõte, et relva kantakse üksnes siis, kui seda on vaja teenistuskohustuse, teenistusülesande või tööülesande täitmiseks. Muul ajal hoitakse relva relvaruumis või relvapüramiidis (väljaspool relvaruumi), et vältida relva varastamist, kadumist, väärkasutust vms väljaspool teenistuskohustuse, teenistusülesande või tööülesande täitmist. Kaitseliidu relva on lubatud kaalutletud otsuse alusel kodus või muus kohas hoida ainult erandkorras (§ 16). Enne Kaitseliidu relva relvaruumi hoiuleandmist tuleb relva hooldada (§ 15 lõige 2), näiteks puhastada. Selle toimingu vajalikkust on selgitatud eespool. Hoiuleandmise kohustus ei kohaldu tegevliikme relvale, kui tegevliige on saanud Kaitseliidu ülemalt või malevapealikult nõusoleku²⁴ hoida relva oma elukohas (§ 15 lõige 4).

Kui isik ei täida oma kohustust ja ei anna pärast teenistuskohustuse, teenistusülesande või tööülesande täitmist relva hoiule, tuleb sellest viivitamata teavitada otsest juhti, näiteks malevapealikku (§ 15 lõige 3). Relvade hoiuleandmist kontrollib enamasti relvur või muu isik, kellele see ülesanne on antud. Otsene juht peab kasutusele võtma kõik abinõud, et tagada Kaitseliidu relva ja laskemoona hoiulevõtmine. Näiteks kui tegevliige kaotab teel lasketiiru relva, korraldatakse viivitamata relva otsimine, või kui ta läheb relvaga koju, kuigi tal ei ole relva kodus hoidmise õigust, teavitatakse viivitamata otsest juhti ja PPA-d või sõjaväepolitsein²⁵, samuti minnakse isiku juurde koju relvale järele.

Eelnõu § 16 lõikes 1 sätestatakse, et Kaitseliidu tegevliikmele või Kaitseliidu auliikmele võib anda õiguse hoida Kaitseliidu relva kodus (elukohas). KaLSi § 43 lõikes 7 on sätestatud, kes võib nõusoleku anda, sama paragrahvi lõige 8 volitab kaitseministrit kehtestama korda²⁶, mis näeb ette, kuidas antakse nõusolek (õigus) relva kodus hoida ja mis tingimused peavad relva kodus hoidmisel olema täidetud. Vt täpsemalt nimetatud kaitseministri määruse seletuskirja.²⁷

Kaitseliidu ülem või malevapealik võib Kaitseliidu tegevliikmele või Kaitseliidu auliikmele anda asukohas hoidmiseks Kaitseliidu relva ja laskemoona (§ 16 lõige 2). Asukohaks loetakse

²⁴ KaLSi § 43 lõige 7

²⁵ Sõjaväepolitsein tuleb teavitada juhul, kui tegevliige on samal ajal tegevväelane, muul juhul tuleb teavitada PPA-d

²⁶ Kaitseministri 25. märtsi 2015. a määrus nr 7 „Kaitseliidu relva, laskemoona, erivahendi ja enesekaitsevahendi tegevliikme elukohas hoidmise tingimused ning hoiule andmise kord“

²⁷ Vt <https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/205243ff-7248-4da1-92e4-687b85384cc8>

muud kohta kui Kaitseliidu tegevliikme või Kaitseliidu auliikme elukoht. Nimetatud õigus antakse sõjaväerelvade käitlemise määruses²⁸ sõjaväerelva ja laskemoona asukohas hoidmise nõuete kohaselt. Samuti peavad olema täidetud sama määrusega relva ja laskemoona hoidmisele kehtestatud tingimused. Vt täpsemalt sõjaväerelvade käitlemise määruse seletuskirja.²⁹

Oluline on märkida, et elu- või asukohas olev relvakapp ei saa olla relvapüramiid, olgugi et relvapüramiidile kohaldatakse üldjuhul samu nõudeid kui relvakapile. See tähendab, et relvapüramiid ei asenda relvakappi, sest RelvSi § 46 lõike 10 alusel antud ministri määruse³⁰, kaitseministri 25. märtsi 2015. a määruse nr 7 ja sõjaväerelvade käitlemise määruse kohaselt võib tulirelva hoidmisel elu- või asukohas kasutada üksnes relvakappi või spetsiaalselt kohandatud ruumi.

Peale selle on oluline märkida, et laskemoona kogus, mida on lubatud soetada ja hoida elukohas või asukohas, ei tohi ületada RelvSi § 46 lõikes 5 nimetatud koguseid³¹ (näiteks kuni 100 püstoli- või revolvrivadrunnit, kuni 1000 padrunit iga sporditulirelva kohta).

Eelnõu § 17. Relvaruumi ja väljaspool relvaladu või relvaruumi hoitava relvakapi, sealhulgas relvapüramiidi võtit tuleb hoida eraldi hoiukohas (§ 17 lõige 1), näiteks valvuri ruumis seifis või võtmekapis. Tagavaravõtit tuleb hoida pühivõtmest eraldi (§ 17 lõige 2). See tähendab, et ka tagavaravõtit võib hoida näiteks valvuri ruumis, kuid sel juhul teises seifis või kapis. Siiski on soovitatav hoida tagavaravõtit pühivõtmest eraldi ruumis. Võtme asemel võib kasutada ka kombinatsioonlukku või elektroonset lukku, mille kombinatsiooni tuleb vahetada vähemalt kord iga kolme kuu tagant (§ 17 lõige 3). Praegu on paljudes Kaitseliidu relvaruumides kasutusel nimetatud lukud, kuid enamasti kasutatakse siiski veel võtmega avatavaid lukke. Kui võti kaob või kui on kahtlus, et lukukombinatsioon on saanud teatavaks isikutele, kes seda teadma ei peaks, tuleb asjassepuutuv relvaruumi või relvakapi lukk või lukukombinatsioon vahetada (§ 17 lõige 4). Tegemist on turvanõudega.

4. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona kandmine

Paragrahvid 18–20 käsitlevad Kaitseliidu relva ja selle laskemoona kandmist. Kaitseliidu relva ja laskemoona kandmine on relva ja laskemoona endaga kaasaskandmine väljaspool relvale ettenähtud hoiukohta (§ 18 lõige 1). Relvakandmise all tuleb mõista iseseisvat relvakandmise õigust, millega kaasneb ka vastutus relva eest. Iga relvakandmist, näiteks relvalaost relvaruumi või relvaruumist autosse ja sealt väljaõppe (relvaõppe) asukohta, näiteks lasketiiru, ei loeta § 18 lõike 1 kohaseks relvakandmiseks. Sellisel juhul on tegemist kas relva edasitoimetamise või veoga.

Igäühel ei ole õigust Kaitseliidu relva kanda. Kaitseliidu relva ja selle laskemoona kandmise õigus on üksnes järgmistel isikutel järgmistel juhtumitel (§ 18 lõige 2). Esiteks, Kaitseliidu tegevliikmel või auliikmel³² teenistuskohustuse täitmise ajal. Teenistuskohustuse määramise otsuses märgitakse muu hulgas, kas teenistuskohustuse täitmiseks on vaja Kaitseliidu relva või mitte. Teiseks, Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötaval tegevvaelasel teenistusülesande täitmise ajal. Üldjuhul kannab tegevvaelane ka Kaitseliidus töötades sõjaväerelva, mille on talle kinnistanud kas Kaitseväge juhataja või Kaitseliidu ülem või nende volitatud isikud, kuid teatud

²⁸ Sõjaväerelvade käitlemise määruse § 16

²⁹ Vt <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/7b679761-97d8-4cb5-8952-5dc661b20435>

³⁰ Siseministri 27. novembri 2001. a määrus nr 90 „Nõuded relvahoidlale, relvakappidele ning püssirohu ja sütiku hoidmisele ning muud hoidmise tingimused“

³¹ KaLSi § 46 lõige 7

³² KaLSi § 27 lõike 2 punkt 1

teenistusülesannete täitmiseks (näiteks julgestuse tagamiseks) võib tal vaja minna Kaitseliidu relva, mis ei ole sõjaväerelv. Sellest tulenevalt sätestataksegi, et tegevväelasel on õigus kanda Kaitseliidu relva teenistusülesande täitmise ajal. Muude ülesannete täitmiseks peab ta kasutama sõjaväerelva. Kolmandaks, Kaitseliidu töötajal tööülesande täitmise ajal.

Neljandaks, Kaitseliidu tegevliikmel või Kaitseliidu auliikmel teenistuskohustuse täitmisele minnes ja sealt tulles, kui talle on antud luba Kaitseliidu relva (sealhulgas tegevliikme relva) hoida elu- või asukohas. Iga kord peab olema kaasas ka relvakandmisõigust tõendav dokument (Kaitseliidu relvaluba). Mujal Kaitseliidu relvaga, sealhulgas tegevliikme relvaga, käia siiski ei tohi, see tähendab, et ei ole lubatud seda pidevalt ja kõikjal endaga kaasas kanda. Kui isik soovib ka mujale (näiteks jahile või poodi) relva kaasa võtta, peab ta selleks kasutama isiklikku tulirelva, mille ta on ise soetanud. Isikliku tulirelvana tuleb mõista RelvSi 5. peatüki kohaselt soetatud tulirelva (tsiviilrelva), kuid mitte tegevliikme relva.

Viiendaks, Kaitseliidu relva laenajal §-s 22 sätestatud korras ja juhtudel, kui selleks on saadud luba. See tähendab, et Kaitseliidu relva laenaja peab täitma kõik sõjaväerelva käitlemise määruse 5. peatükis kehtestatud nõuded. Relva on tal lubatud kanda siiski ainult kindlaksmääratud territooriumil, näiteks lasketiirus, mitte mujal.

Oluline on märkida, et õpperelva kandmiseks ei ole relvakandmiseluba vaja. Õpperelv on osaliselt laskekõlbmatuks muudetud relv, millest ei saa tulistada ja mida kasutatakse relvaõppes relva tundmaõppimiseks ja laskmise imiteerimiseks. Õpperelva eest vastutab relvaõpet korraldav isik (tegevväelane, Kaitseliidu tegevliige) või relvaõpet korraldav instruktor, olenevalt Kaitseliidus paikapandud korrast.

Kaitseliidu relva kandmise õiguse võib Kaitseliidu tegevliikmele, Kaitseliidu auliikmele, Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötavale tegevväelasele ja Kaitseliidu töötajale anda üksnes juhul, kui:

- 1) ta on läbinud arstliku läbivaatuse,
- 2) ta on läbinud relva ja laskemoona ehituse, käsitlemise, kandmise ja kasutamise korra tundmise kontrolli ning
- 3) ta on sooritanud väljaõppeprogrammis (relvaõppe käigus) ettenähtud laskeharjutused (§ 18 lõige 3).

See nõue on sarnane RelvSi §-des 49 ja 50 sätestatuga. Kahe viimase kontrollimiseks tuleb tavaliselt läbida testid: relvaohutuse tundmise test ja lasketest(id).

Relvakandmisõigust ei anta isikule tavaliselt niisama. Tegemist on ettevaatuse põhimõtte rakendamisega, sest iga (tuli)relv võib vale käsitlemise korral ohtu kujutada relva käsitlejale endale ja teistele inimestele. Vale käsitlemise põhjuseks võib olla oskamatus relva käsitseda, sest seda ei ole õpetatud. Teiseks põhjuseks võib olla isiku tervis, näiteks ei kuule ta piisavalt hästi, et talle antavaid käske kuulda, või ei näe piisavalt hästi, et näha, mida ta tulirelvaga sihhib, või võib käituda ärevusse sattudes ettearvamatult (esinevad psüühilised häired). Relva valest käsitlemisest tingitud ohtu saab vähendada nõudega, et isik peab olema läbinud asjakohased koolitused ja lasketestid, isiku tervist peaks aga kontrollima eriteadmistega isik ehk arst, et hinnata, kas isikule saab relva usaldada. Seetõttu kehtestataksegi määrusega relvakandmisõiguse saamise ühe alusena arstliku läbivaatuse kohustus.

Isik, kes laenab Kaitseliidu relva, ei pea olema läbinud eespool kirjeldatud arstlikku läbivaatust, kuid ta peab olema läbinud Kaitseliidu relva ja laskemoona ehituse, käsitlemise, kandmise ja kasutamise korra tundmise kontrolli või kui laenutamine toimub lasketiirus, siis tutvunud Kaitseliidu relva ja laskemoona käsitlemise ohutusnõuetega ning lasketiiru sisekorraeeskirjaga (§ 18 lõige 4). Kaitseliidu relva laenutaja peab siiski veenduma, et laenaja

tervise seisund on selline, et ta on võimeline relva kandma ja nõuetekohaselt käsitsema.

Kaitseliidu relva on keelatud kanda järgmistel juhtudel (§ 18 lõige 5). Esiteks on keelatud Kaitseliidu relva kanda teenistus- või töövälisel ajal, kui määruses ei ole sätestatud teisiti. Kaitseliidu relva kandmise osas teeb määrus erandi §-ga 16, andes Kaitseliidu ülemale või tema volitatud isikule kaalutusõiguse otsustada, kas ta lubab Kaitseliidu tegevliikmel või Kaitseliidu auliikmel hoida Kaitseliidu relva ja laskemoona tema elu- või asukohas. Teiseks ei ole lubatud Kaitseliidu relva anda kõrvalistele isikutele. Kui näiteks Kaitseliidu tegevliikmel on lubatud hoida Kaitseliidu relva oma elukohas, peab ta hoolitsema selle eest, et relv oleks tema pereliikmetele või sõpradele ja muudele isikutele kättesaamatus kohas ja ka tema ise ei tohi relva teiste kätte anda. Kolmandaks ei tohi Kaitseliidu relva kanda alkoholi joobes, samuti narkootilise, psühhotroopse või psühhotoksilise aine mõju all,³³ samuti siis, kui isik on mõne ravimi, näiteks tugeva valuvaigisti, mõju all. Kui näiteks kolleeg või politsei avastab, et isik on alkoholi joobes, tuleb viivitamata kasutusele võtta abinõud joobes isikult relva äravõtmiseks ja takistada teda relva edasi kandmast. Neljandaks on keelatud kanda Kaitseliidu relva miitingul, demonstratsioonil, pidustusel ja muul avalikul üritusel, välja arvatud juhul, kui selle kandmine on seotud teenistuskohustuse täitmisega. See tähendab, et nimetatud üritustel võib Kaitseliidu tegevliige kanda Kaitseliidu relva, kui tal on selleks Kaitseliidu ülema või malevapealiku kirjalik luba ja see on seotud teenistuskohustuse täitmisega.³⁴

Paragrahviga 19 sätestatakse, et Kaitseliidu relva kandmise õigust tõendav dokument on:

- 1) Kaitseliidu tegevliikmel või Kaitseliidu auliikmel Kaitseliidu relvaluba;
- 2) Kaitseliidu ülema või tema volitatud isiku käskkiri, millega kinnistatakse Kaitseliidu töötajale tööülesande või Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötavale tegevväelasele teenistusülesande täitmise ajaks Kaitseliidu relv.

Kaitseliidu relvaluba on Kaitseliidu tegevliikmele või Kaitseliidu auliikmele Kaitseliidu ülema või malevapealiku antud kirjalik nõusolek Kaitseliidu relva kandmiseks ja kasutamiseks.³⁵ KaLSi § 43 lõike 4 alusel antud kaitseministri 12. juuni 2015. a määruses nr 14 „Kaitseliidu relvaloa andmise ja väljastamise kord ning relvaloa vorm“ on sätestatud ka relvaloa vorm. Kui relvaluba on KaLSi ja nimetatud määruse kohaselt väljastatud, saab tegevliikmel tekkida ka õigus Kaitseliidu relva kanda. Kaitseliidu relv (nagu ka sõjaväerelv), mida Kaitseliidu tegevliige kanda võib, peab olema märgitud sellele relvaloale. Ainult siis tekib tegevliikmel selle relva kandmise õigus.

Kaitseliidu ülem või tema volitatud isik võib anda nõusoleku Kaitseliidu töötajale kasutada Kaitseliidu relva teatud tööülesande täitmiseks, samuti Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötavale tegevväelasele teenistusülesande täitmiseks. Sellisel juhul on Kaitseliidu relva kandmise õigust andev dokument Kaitseliidu ülema või tema volitatud isiku käskkiri, mille ta peab relva kandes kaasa võtma. Selliseks tööülesandeks või teenistusülesandeks on näiteks relvade näitamine paraadil või muul sarnasel üritusel.

Kui sõjaväerelva kantakse üldjuhul kaitseväelase vormiriietuses, siis Kaitseliidu relva kaitseväelase vormiriietuses üldjuhul ei kanta, sest Kaitseliidu relvi (kitsamas tähenduses) üldjuhul sõjaväeliseks väljaõppeks ei kasutata. Sõjaväelisel väljaõppel kasutatakse sõjaväerelvi. Kaitseliidu relvi (KaLSi § 41 lõike 1 tähenduses) kasutatakse mitmesuguste Kaitseliidu ülesannete täitmiseks, millest ainult mõni on seotud sõjaväelise väljaõppega. Kaitseliidu relv on muu hulgas relv, mis on soetatud kasutamiseks sportimisel, õppetöös või

³³ Sama nõue on ka KaLSi § 42 lõike 3 punktis 1 ja lõikes 4

³⁴ KaLSi § 42 lõike 3 punkt 2

³⁵ KaLSi § 43 lõige 1

kollektioneerimiseks.³⁶

Eelnõu § 20 kohaselt tohib Kaitseliidu relva väljastada isikule, kellele Kaitseliidu ülem või tema volitatud isik on selle Kaitseliidu relva oma otsusega kinnistanud ning kellel on Kaitseliidu relvaluba või muu dokument (Kaitseliidu ülema või tema volitatud isiku käskkiri), mis kinnitab relva ja laskemoona kandmise õigust (**lõige 1**). See tähendab, et näiteks Kaitseliidu tegevliikmele Jüri Tammele tohib väljastada üksnes Kaitseliidu relva, mis on temale kinnistatud ja kantud tema Kaitseliidu relvaloale. Jürile ei tohi väljastada muud Kaitseliidu relva, näiteks sellist, mis on kinnistatud kellelegi teisele või ei ole kellelegi kinnistatud. See on üldreegel. KaLSi § 42 lõike 7 kohaselt võib Kaitseliidu tegevliige anda Kaitseliidu relva teenistuskohustuse täitmisel ajutiselt hoida, kanda ja kasutada teisele Kaitseliidu liikmele vahetu juhi nõusolekul, muul ajal malevapealiku kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis antud nõusolekul. Seega on seadusega lubatud teha üldreeglit erand ja vahetu juhi või malevapealiku kirjalikul nõusolekul võib üks Kaitseliidu tegevliige anda temale kinnistatud relva teenistuskohustuse täitmisel hoiule või kasutada teisele Kaitseliidu tegevliikmele. Näiteks juhul, kui teenistuskohustuse täitmise ajal ilmneb, et ühe Kaitseliidu tegevliikme relval on tõrge, mida ei saa kohapeal parandada, ning teine Kaitseliidu tegevliige ei vaja enam teenistuskohustuse täitmiseks temale kinnistatud relva (on lõpetanud teenistuskohustuse täitmise), võib ta anda oma relva vahetu juhi nõusolekul tegevliikmele, kelle relval on tõrge, ja võtta kaasa tõrkega relva, et viia see relvaruumi hoiule.

Kui struktuuriüksuses (malevas) peetakse Kaitseliidu relvade kohta arvestust paberil, peab isik kinnitama relva ja laskemoona kättesaamist allkirjaga. Kui on kasutusel elektroonne arvestuse pidamise süsteem (näiteks RFID-süsteem), ei ole allkirja vaja anda (**§ 20 lõige 2**). Vastasel korral peaks struktuuriüksus pidama topeltarvestust – paberil ja elektroonselt. Elektroonse arvestuse pidamise puhul registreeritakse Kaitseliidu relva väljavõtmine arvestuse pidamise süsteemis. Nii on üldjuhul ka relva saaja tuvastatav. See asendab paberil arvestuse pidamise puhul antavat allkirja. Kaitseliidu relva väljastamise elektroonne registreerimine ei võta relva väljastajalt siiski kohustust veenduda, et relv väljastatakse selleks õigust omavale isikule.

5. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona laenutamine

Eelnõu §-d 21 ja 22 käsitlevad Kaitseliidu relva ja laskemoona laenutamist. Kaitseliidu relvade laenutamine toimub samadel tingimustel ja korras nagu sõjaväerelvade laenutamine (**§ 22 lõige 2**). Täpsemalt saab lugeda sõjaväerelvade käitlemise määruse seletuskirjast.³⁷

Kaitseliidu relvi võib laenutada üksnes Kaitseliit (**§ 21**) ning laenutada võib üksnes Kaitseliidu soetatud relvi ja laskemoona (**§ 22 lõige 3**). See tähendab, et Kaitseliidu tegevliige ei või oma soetatud relva (tegevliikme relva) ega muud talle kinnistatud relva laenutada. Samuti ei või Kaitseliit laenutada tegevliikme relva.

Oluline on märkida, et peale eespool nimetatud piirangu seab piirangu Kaitseliidu relva teise isiku kasutusse andmisele KaLSi § 77 lõige 5, mille kohaselt ei või Kaitseliit anda teise isiku kasutusse relvi, erivahendeid, enesekaitsevahendeid ning Kaitseväge ja Kaitseliidu sõidukite registrisse kantud sõidukeid. See tähendab, et Kaitseliit ei tohi oma soetatud relva anda teisele isikule pikaks ajaks kasutada (näiteks anda üürile või rendile kolmeks kuuks), kuid võib seda teha lühikeseks ajaks (näiteks laenutada relva lasketiirus laskmise või sõjalis-sportlikul mängul osalemise ajaks), kui seda on vaja vähemalt ühe KaLSi §-s 4 loetletud Kaitseliidu ülesande täitmiseks ja sealjuures on tagatud järelevalve relva üle. Seega, Kaitseliit võib

³⁶ KaLSi § 41 lõige 4

³⁷ Vt <https://eelnou.valitsus.ee/main/mount/docList/7b679761-97d8-4cb5-8952-5dc661b20435>

Kaitseliidu relvi laenutada selle määruse § 22 lõikes 1 nimetatud isikutele üksnes juhul, kui see toiming aitab kaasa Kaitseliidu ülesande täitmisele, laenutamine on lühiajaline ja tagatud on järelevalve relva üle.

Isikute ring, kellele võib Kaitseliidu relva laenutada, on tihedalt seotud KaLSi § 77 lõikes 5 sätestatud piiranguga, mistõttu see erineb osaliselt sellest, kellele ja mis juhtumiteks võib peamiselt Kaitsevägi laenutada sõjaväerelva. Kaitseliidu relva võib laenutada järgmistele isikutele nimetatud ürituste või juhtumite korral (**§ 22 lõige 1**). Esiteks, Kaitseliidu au- või toetajaliikmele teenistuskohustuse täitmiseks. Nii nagu sõjaväerelva puhul, kinnistatakse üldjuhul ka Kaitseliidus tegevliikmele Kaitseliidu relv nimeliselt, kuid Kaitseliidu au- ja toetajaliikmetele kinnistatakse Kaitseliidu relv nimeliselt erandkorras, mistõttu neile tuleb teenistuskohustuse täitmiseks relv üldjuhul laenutada.

Teiseks võib Kaitseliidu relva laenutada Kaitseliidu töötajale või reservis olevale isikule Kaitseväe või Kaitseliidu korraldatava spordiürituse ajaks ürituse piirkonnas kasutamiseks ja kandmiseks. Selliseks ürituseks on näiteks laskevõistlused. Kuigi selle määrusega antakse Kaitseliidu ülemale või tema volitatud isikule õigus kinnistada Kaitseliidu töötajale Kaitseliidu relv, saab Kaitseliidu töötaja, kelle igapäevased tööülesanded ei nõua relva kandmist, laenata relva näiteks lasketiirus harjutamiseks, kui ta soovib mõnel laskevõistlusel osaleda. Relva Kaitseliidu töötajale kinnistamise võimalus on esmajoones mõeldud nendeks juhtudeks, kui töötaja ülesanded nõuavad sageli Kaitseliidu relva (kitsamas tähenduses) kasutamist.

Kolmandaks võib Kaitseliidu relva laenutada välismaalasele Kaitseväe või Kaitseliidu korraldatava spordiürituse ajaks spordiürituse piirkonnas kasutamiseks ja kandmiseks. Võrreldes sõjaväerelvade käitlemise määruses sätestatuga, ei ole välismaalase puhul määratud, et välismaalane peab olema välisriigi relvajõudude liige või välisriigi relvajõududest erru läinud isik. Üldjuhul kutsutaksegi Kaitseliidu korraldatavatele spordiüritustele välisriigi relvajõudude liikmeid või Kaitseliiduga sarnaste organisatsioonide liikmeid, suvaline võõras välismaalane ei tule sellisele üritusele. Kuna Kaitseliiduga sarnast välisriigi organisatsiooni ei pruugita selles riigis lugeda relvajõudude hulka, ei ole ka kohane sätestada sellekohast nõuet, nagu on sätestatud sõjaväerelvade käitlemise määruses. Üldjuhul võtavad välismaalased võistlusel osalemiseks kaasa oma relvad, kuid aeg-ajalt soovivad nad saada relvi korraldajalt (näiteks seetõttu, et on hiljaks jäänud taotluse esitamisega relva riigist väljaviimise loa saamiseks).

Neljandaks, näituse, riigikaitsepäevade ja relvaesitluse korraldamiseks. Enamasti kutsuvad selliste ürituste korraldajad Kaitseliidu esindajad relvi näitama, mitte ei laena neid Kaitseliidult. Enamasti näidatakse Kaitseliidu relvi koos sõjaväerelvadega.

Viiendaks võib Kaitseliidu relva laenutada Kaitseliidu noorliikmele teatud tingimustel, mis on sätestatud KaLSi §-s 51. Viimase lõike 1 kohaselt võib 12-aastane või vanem noorliige kasutada Kaitseliidu relva (laiemas tähenduses) tegevliikme vahetu järelevalve all vanema või eestkostja kirjalikul nõusolekul. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt ei tohi anda noorliikmele õigust hoida Kaitseliidu relva ja laskemoona kodus ning tal ei ole õigust soetada tegevliikme relva. Kuigi KaLS ei kasuta mõistet „laenutama“ noorliikmete puhul, võib seda sätet tõlgendada nii, et relva lasketiirus laenutamine võrdub kasutada andmisega. Seega võib 12-aastasele või vanemale noorliikmele lasketiirus laenutada Kaitseliidu relva (kitsamas tähenduses), kui selleks on olemas noorliikme vanema või eestkostja kirjalik luba ja relva kasutamine toimub mõne tegevliikme vahetu järelevalve all.

6. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona edasitoimetamine ning vedu

Eelnõu §-d 23 ja 24 reguleerivad Kaitseliidu relva ja laskemoona edasitoimetamist ja vedu. **Paragrahvi 23 lõike 1** kohaselt on Kaitseliidu relva ja laskemoona edasitoimetamine kuni kahe Kaitseliidu relva ja nende laskemoona kaasaskandmine, kui neid on vaja toimetada ühest kohast teise, relva vahepealse kasutamise eesmärgita ja olenemata sellest, kas edasitoimetamisel kasutatakse sõidukit või mitte. Vahet tuleb teha Kaitseliidu relva edasitoimetamisel ja Kaitseliidu relva kandmisel. Kaitseliidu relva kandmine tähendab, et isikul on õigus relva iseseisvalt kanda, see relv on temale nimeliselt kinnistatud ja ta vastutab isiklikult selle relva eest. Edasi toimetada võib ka relva, mis ei ole isikule nimeliselt kinnistatud ja isikul ei pea olema konkreetselt selle edasitoimetatava relva kandmise õigust, sest selle relva eest vastutab muu isik. Kaitseliidu relva edasitoimetamise käigus ei tohi punktist A punkti B liikudes relva vahepeal kasutada, kuid relva kandmisel seda piirangut ei ole, sest relva kandmise eesmärk ei ole viia relva lihtsalt punktist A punkti B, vaid seda teenistuskohustuse, teenistusülesande või tööülesande täitmiseks kasutada.

Kaitseliidu relvi tohib edasi toimetada üksnes Kaitseliidu ülema kehtestatud korra kohaselt (§ 23 lõige 2). Näiteks, kui Kaitseliidu ülem annab Kaitseliidu ülesande korraldamise (täitmise) käskkirja, määrab ta ka, kuidas Kaitseliidu relvad ja laskemoon viiakse teenistuskohustuse või tööülesande täitmise paika. Samas võib Kaitseliidu ülem kehtestada ka asutuses Kaitseliidu relvade edasitoimetamise üldkorra. Selle korra võib ta kehtestada samas dokumendis sõjaväerelvade edasitoimetamise korraga. Näiteks *Kaitseliidus kasutatavate relvade edasitoimetamise kord*, mis hõlmab nii sõjaväerelvi kui ka Kaitseliidu relvi.

Kaitseliidu relva ja laskemoona vedu on kolme või enama relva või laskemoona vedamine transpordivahendiga Eesti piirides relvade ja laskemoona vahepealse kasutamise eesmärgita (§ 24 lõige 1). Kaitseliidu relva edasitoimetamise ja vedamise peamine erinevus seisneb relvade arvus, sest ka edasitoimetamisel võib transporti kasutada. Kaitseliidu relva edasitoimetamisega on tegu, kui relvi on üks või kaks ning kasutatakse ka transporti, kuid kui relvi on kolm ja rohkem ning kasutatakse transporti, on tegemist relvade vedamisega. Relvade vedamisega on tegemist, kui veetakse suuremas koguses relvi olenemata sellest, kas need relvad on kellelegi kinnistatud või mitte, ning kõikide relvade vedajaks on üks-kaks inimest. Vedada võib nii mitut relva kui mahub transpordivahendisse. Relvade vedamisel on relvad üldjuhul pakitud, näiteks (käsituli)relvi hoitakse kastis, kuid edasitoimetamisel mitte.

Oluline on märkida, et selle määruse kohaseks relvade veoks ei loeta näiteks tegevust, kui tegevliige toob isikliku autoga uue Kaitseliidu relvaloa saamiseks oma kodus hoitavad relvad malevasse relvurile ülevaatamiseks. Tegemist on relvaloa taotlemise ühe toiminguga. Isiklikku autot võib relvade vedamiseks siiski kasutada, kui selleks on olemas malevapealiku eelnev kirjalik nõusolek ja autot kasutatakse teenistuskohustuse täitmise ajal. Sellisel juhul peavad olema täidetud kaitseministri määruse „Kaitseväge ja Kaitseliidu sõitjate ning veose veo kord“ nõuded sõjaväerelvade veoks.

Selleks, et Kaitseliidu relvi vedada, peavad need olema tühjaks laetud ja pakitud kastidesse (§ 24 lõige 2). Kastidesse tuleb relvad pakkida ohutuse tagamiseks ja sellepärast, et veoki kastis võivad need vedamise käigus viga saada. Laskemoon peab olema pakitud eraldi kastidesse.

Kaitseliidu relva ja laskemoona vedu toimub liiklusseaduse § 34 lõike 5 alusel kehtestatud nõuete kohaselt (§ 24 lõige 3). Liiklusseaduse § 34 lõige 5 on volitusnorm, mille kohaselt kaitseminister kui valdkonna eest vastutav minister kehtestab määrusega Kaitseväge ja Kaitseliidu sõitjate ja veose veo korra. Muu hulgas sätestatakse määrusega sõjaväerelvade veo nõuded, mida Kaitseliidu relvade veol tulebki täita.

7. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona võõrandamine

Eelnõu §-dega 25 ja 26 sätestatakse Kaitseliidu relva ja laskemoona võõrandamise nõuded. Kaitseliidu relva, välja arvatud tegevliikme relva, ja laskemoona tohib võõrandada ainult Kaitseliidu relva käitlemisloa alusel (§ 25 lõige 1). See tähendab, et kui soovitakse Kaitseliidu relva müüa eraõiguslikule füüsilisele või juriidilisele isikule, tuleb järgida selle määruse 11. peatükis sätestatud võõrandamise taotlemise ja loa andmise nõudeid. Kuna Kaitseliit on avalik-õiguslik juriidiline isik³⁸, tuleb peale selle järgida ka riigivaraseaduse 3. ja 4. peatüki nõudeid³⁹.

Kaitseliidu relva, välja arvatud tegevliikme relva, võib võõrandada üksnes isikule, kes omab sellist liiki relva soetamise luba või käitlemisloa relva soetamiseks (§ 25 lõige 2). Kaitseliidu relv selle määruse tähenduses ei ole eriohtlikkusega relv, enamik Kaitseliidu relvadest on ka tsiviilkäibes lubatud, seega on võimalik sellist relva võõrandada ka eraõiguslikule füüsilisele või juriidilisele isikule. Näiteks, kui Kaitseliit soovib võõrandada sportimiseks mõeldud relva, võib ta selle müüa laskespordiseltsile, kui seltsil on PPAst taotletud asjakohane luba. Või kui näiteks Kaitseliidu tegevliige soovib Kaitseliidu relva osta, siis peab tal olema Kaitseliidust taotletud tegevliikme relva soetamise luba (kui tegevliikme relvana) või PPAst asjakohane luba (kui tsiviilrelvana).

Laskemoona aga võib võõrandada üksnes isikule, kellel on sellele vastava relva kandmise luba (§ 25 lõige 3). See tähendab, et Kaitseliidu relva jaoks sobivat laskemoona saab võõrandada ainult isikule, kellel on niisuguse relva kandmise luba või niisuguse laskemoona soetamise luba. Relva liik ja mudel ei pea olema täpselt sama, kuid padrundi mark küll.

Laskekõlbmatuks muudetud relva võõrandamine toimub StrKSiga sätestatud korras (§ 25 lg 4). Kuigi KaLSi § 41 lõike 4 ja § 46 lõike 4 teise lause kohaselt ei loeta teatud relvi, mida Kaitseliidus kasutatakse Kaitseliidu ülesannete täitmiseks, sõjaväerelvade hulka, loetakse kõik Kaitseliidu relvad siiski StrKSis sõjaliste relvade hulka, sest nende andmed on kantud Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistrisse. StrKSi § 1 lõike 2 punkti 5 järgi ei kohaldata StrKSi, välja arvatud järelevalve kohta sätestatu, Kaitseliidu relvadele kui sõjalisele kaubale, kui need on nõuetekohaselt demilitariseeritud ehk laskekõlbmatuks muudetud. Nõuetekohaselt laskekõlbmatuks muudetud Kaitseliidu relv on relv, millele on antud asjakohane kinnitus StrKSi § 1 lõike 4 alusel⁴⁰ kehtestatava kaitseministri määruse „Sõjalise kauba ja sõjaväevormi demilitariseerimise tehnilised nõuded ja nõuetekohaselt demilitariseeritud sõjalise kauba kinnitamise kord“ kohaselt. Samuti sätestab StrKS muud nõuded selleks, et nõuetekohaselt laskekõlbmatuks muudetud relva saaks võõrandada. Seni, kuni nimetatud määrust ei ole kehtestatud, ei saa võõrandada ka laskekõlbmatuks muudetud relva, sealhulgas tegevliikme laskekõlbmatuks muudetud relva (sest puudub asjakohane menetlus).

Paragrahv 26. Tegevliikme relva võõrandamise põhimõtted on sätestatud KaLSi §-s 48. Kaitseliidu tegevliige võib võõrandada tegevliikme relva ainult teisele Kaitseliidu tegevliikmele või Kaitseliidule.⁴¹ Kui Kaitseliidu tegevliige ostab teiselt Kaitseliidu tegevliikmelt tegevliikme relva, võib relva ostu-müügitehing toimuda, kui tegevliige, kes ostab relva, on taotlenud Kaitseliidult tegevliikme relva soetamise loa.⁴² See tähendab muu

³⁸ KaLSi § 3 lõige 2

³⁹ KaLSi § 77 lõige 4

⁴⁰ Praegu StrKSi § 1 lõikes 4 sätestatud volitusnormil sisu puudub

⁴¹ KaLSi § 48 lõige 1

⁴² Soetamisloa taotlemist, taotluse menetlemist ja soetamisloa andmist reguleerib kaitseministri 15. juuni 2015. a määrus nr 15 „Tegevliikme relva soetamiseks loa andmise tingimused ja vorm“

hulgas, et Kaitseliit toimib kahe eraõigusliku isiku tehingus n-õ kolmanda osalisena (vahendajana) ja selleks ei ole vaja kasutada muu isiku (näiteks relvamüüja) vahendust.

Kui Kaitseliit ostab tegevliikmelt tegevliikme relva, sealhulgas KaLSi § 49 lõikes 5⁴³ sätestatud juhul, toimub see selle määruse 11. peatükis sätestatud korra kohaselt. Kaitseliit peab tegevliikmelt tegevliikme relva ostma RelvSi relva ja laskemoona sundvõõrandamise sätete alusel, kui Kaitseliidu tegevliige on avaldanud soovi lõpetada tegevliikme relva käitlemise õigus, tegevliige ei soovi jätta relva enda omandisse tsiviilrelvana ja samuti ei soovi ta tegeleda relva müümise teisele tegevliikmele, olenemata sellest, kas Kaitseliidul on oma ülesannete täitmiseks sellist relva vaja või mitte. Kui relv ei ole tsiviilkäibes lubatud, Kaitseliidul seda relva tegelikult vaja ei ole ja ükski tegevliige ka seda relva osta ei soovi, peab Kaitseliit muutma relva laskekõlbmatuks või hävitama.

Kui Kaitseliidu tegevliige soovib võõrandada (müüa) tegevliikme relva isikule, kes ei ole Kaitseliidu tegevliige, peab ta esmalt esitama Kaitseliidu ülemale või malevapealikule avalduse, et ta soovib lõpetada tegevliikme relva käitlemise õiguse (selle annab talle Kaitseliidu relvaluba) ning soovib relva andmed kanda teenistus- ja tsiviilrelvade riiklikusse registrisse (edaspidi *tsiviilrelvaregister*). Pärast asjakohase avalduse esitamist ja tegevliikme relva käitlemise õiguse lõppemise otsusest⁴⁴ ⁴⁵ teadasaamist peab Kaitseliidu tegevliige viivitamata viima relva koos laskemoonaga Kaitseliitu hoiule.⁴⁶ Kui PPAst on saadud kinnitus, et tegevliikme relva andmed on kantud tsiviilrelvaregistrisse ja tegevliikmele on väljastatud relvaluba, annab Kaitseliit tegevliikmele relva koos tegevliikme soetatud laskemoonaga tagasi ning kustutab relva andmed Kaitseväge ja Kaitseliidu relvaregistrist. Pärast kõigi nimetatud toimingute tegemist saab tegevliige tsiviilrelvaregistrisse kantud relva müüa isikule, kes seda osta soovis. Märkusena olgu lisatud, et tagasi ei anta tegevliikme valduses olnud laskemoona, mille on Kaitseliit tegevliikmele andnud teenistuskohustuste täitmiseks. Relva ja laskemoona ei anta tegevliikmele tagasi ka siis, kui tegevliikme relva andmed küll kantakse tsiviilrelvaregistrisse, kuid tegevliige ei taotle PPAst relvaluba selle relva kandmiseks tsiviilrelvana. Sel juhul annab Kaitseliit relva üle otse relva ostjale, kui ta näitab ette PPA väljastatud relvasoetamisloa selle konkreetse relva soetamiseks või relvaloa, kuhu on selle relva andmed juba kantud, ja kirjaliku ostu-müügilepingu.

Kuigi KaLSi § 49 lõike 2 kohaselt peab tegevliige tegevliikme relva viivitamata viima Kaitseliitu hoiule, kui ta saab teada relva käitlemise õiguse lõppemisest, võib praktikas teatud juhtudel⁴⁷ (näiteks kui Kaitseliidu tegevliige soovib võõrandada tegevliikme relva isikule, kes ei ole Kaitseliidu tegevliige) osutada paremaks lahenduseks see, et tegevliige viib tegevliikme relva PPAse hoiule seniks, kuni PPAs on tehtud kõik vajaminevad toimingud relva kandmiseks tsiviilrelvaregistrisse. Pärast relva hoiuleandmist teavitab PPA Kaitseliitu, et tegevliige on toonud oma tegevliikme relva nende juurde hoiule. PPAse relva hoiule andmine saab toimuda siiski vaid Kaitseliidu nõusolekul (KaLSi § 49 lõikes 2 sätestatu tõttu), samuti peab PPA sellega nõustuma. Olulisim on, et pärast relvakandmisõiguse lõppemist on tegevliikme relv viidud hoiule ja tegevliige ei hoia ega valda relva enam ise.

Kaitseliit peab võtma tegevliikme relva koos laskemoonaga hoiule ka tegevliikme surma

⁴³ Kaitseliidul on õigus relv võõrandada Kaitseliidule RelvSi relva ja laskemoona sundvõõrandamise sätete alusel, kui isik ei soovi tegevliikme relva tsiviilrelvana isikliku omandisse jätta või relva tsiviilkäibe ei ole lubatud

⁴⁴ Otsuse teeb Kaitseliidu ülem või malevapealik

⁴⁵ Otsuses võib Kaitseliidu relvaloa kehtetuks muutumise kuupäev olla kas tegevliikme soovitud kuupäev või muu kuupäev. See tähendab, et relvaloa kehtetuks muutumise kuupäev ei pea olema otsuse tegemise kuupäev

⁴⁶ KaLSi § 49 lõige 2

⁴⁷ See tähendab teatud tingimuste ilmnemisel, mitte iga kord, kui Kaitseliidu tegevliige soovib näiteks võõrandada tegevliikme relva isikule, kes ei ole Kaitseliidu tegevliige

korral. Sel juhul võtab Kaitseliit kas ise pärijatega ühendust (kui need on teada) või võtavad pärijad Kaitseliiduga ühendust. RelvSi § 5 lõike 1 kohaselt peab isik, kelle valdusse sattusid relv ja laskemoon omaniku surma järel, need viivitamata üle andma politseile. Kuna pärija üldjuhul teab, et isik oli Kaitseliidus tegevliige, võib ta anda relva(d) ja laskemoona politsei asemel üle ka Kaitseliidule või vastupidi. Kui tegevliikmel oli kodus hoiul nii Kaitseliidu relv(ad) kui ka tsiviilrelv(ad) ja pärija ei tea, mis relv mis relvaregistris registreeritud on, võib ta otsustada, kummale asutusele – politsei või Kaitseliit – relvad üle anda. Oluline on, et relv(ad) antaks hoiule, sest pärijal ei ole nende hoidmise ega kandmise õigust. Politsei teavitab Kaitseliitu hoiuleantud relva(de)st ja vastupidi. Pärijal on parandi vastuvõtmisest arvates kolm kuud⁴⁸ aega otsustada, kas ta soovib Kaitseliidu relva endale jätta (kui relv on tsiviilkäibes lubatud) ja taotleda PPAst relvaluba või mitte. Kui pärija otsustab relva endale jätta, kustutatakse tegevliikme relva andmed Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistrist pärast seda, kui PPAst on saadud teade relva andmete kandmise kohta tsiviilrelvaregistrisse. Relv ja laskemoon, mille tegevliige oli ise soetanud, antakse pärijale üle pärast seda, kui pärijal on olemas ka selle relva kandmise õigus. Tagasi ei anta laskemoona, mille Kaitseliit oli tegevliikmele andnud teenistuskohustuste täitmiseks ja mida tegevliige hoidis kodus. Kui pärija otsustab, et ta ei soovi tegevliikme relva endale jätta ega tegeleda ka relva võõrandamisega (kui relv on tsiviilkäibes lubatud), peab Kaitseliit relva pärijalt ostma RelvSi relva ja laskemoona sundvõõrandamise sätete alusel. Igal juhul peab Kaitseliit pärijalt relva ja laskemoona sundvõõrandama, kui tegevliikme relv on tsiviilkäibes keelatud, välja arvatud juhul, kui pärijaks on teine Kaitseliidu tegevliige. Kui pärija otsustab, et ta ei soovi relva endale jätta, kuid on valmis ise tegelema selle võõrandamisega, on tal relva müümiseks aega kolm kuud. Kui pärijal ei õnnestu relva kolme kuu jooksul müüa, peab Kaitseliit tegevliikme relva sundvõõrandama.⁴⁹ Kui relva võõrandamine õnnestub, annab Kaitseliit hoiulevõetud relva ja laskemoona üle relva uuele omanikule.

8. peatükk. Kaitseliidu relva parandamine ja ümbertegemine

Paragrahvid 27–32 käsitlevad Kaitseliidu relva parandamist ja ümbertegemist. See tähendab, et sätestatakse, kellel on õigus Kaitseliidu relva parandada või ümber teha ning kas ja kuidas tohib relva parandada Kaitseliidus või väljaspool seda.

Eelnõu § 27 lõiked 1 ja 2 määratlevad Kaitseliidu relva parandamise ja ümbertegemise selle määruse tähenduses. Kaitseliidu relva parandamine on relva kasutamisel, veol või hoidmisel tekkinud defekti kõrvaldamine viisil, millega ei kaasne relva omaduste olulist muutmist, samuti relva osade või ainete asendamine. Seega on relva parandamine näiteks relva osa sirgeksväänamine või mõra keevitamine või relva luku vahetamine samasuguse luku vastu või tihvti asendamine uuega. Kaitseliidu relva ümbertegemine on relva muutmine viisil, millega kaasneb selle omaduste oluline muutmine, nagu automaatreleva muutmisel poolautomaatrelevaks või täpsuspüssiks. Relva ümbertegemise või ajakohastamisega peab alati kaasnema relva klassi muutumine, ainult siis on tegemist relva ümbertegemisega.

Kaitseliidu relva, välja arvatud tegevliikme relva, võib parandada Kaitseliidus asjakohase koolituse läbinud isik, Kaitseväes Kaitseväe juhataja määratud struktuuriüksus või isik, kellele PPA on väljastanud tegevusloa relvade parandamise või ümbertegemise teenuse osutamiseks⁵⁰ (§ 28 lõige 1). Tegevliikme relva võib parandada Kaitseliidus asjakohase koolituse läbinud isik või isik, kellele PPA on väljastanud tegevusloa relvade parandamise või ümbertegemise teenuse osutamiseks (§ 28 lõige 2). Kaitseliidus relvi parandav isik peab olema läbinud asjakohase koolituse Kaitseväes või mujal ja tal peab olema selle kohta ka

⁴⁸ RelvSi § 5 lõige 2

⁴⁹ RelvSi § 5 lõige 5

⁵⁰ RelvSi § 66 lõike 1 punkt 2

tunnistus. Tema teadmised ja oskused peavad olema sama head kui Kaitseväe relvatehnikul või isikul, kellele PPA on andnud tegevusloa relvade parandamiseks. Kaitseväes on õigus relvi parandada toetuse väejuhatusel. Relvi parandab Kaitseväes relvatehnik, kes on saanud asjakohase väljaõppe. Kuna enamik Kaitseliidu relvadest ei ole eriohtlikkusega relvad, kasutab Kaitseliit relvade parandamiseks ka eraõiguslike juriidiliste isikute teenuseid, sest Kaitseliit ei saa kõiki relvi ise parandada. Neid tegevliikmete relvi, mis on eriohtlikkusega relvad, ei saa eraõiguslik isik parandada, sest tal puudub selleks asjakohane luba (puudub luba sõjaväerelvi parandada teenustööna). Eriohtlikkusega relvi võivad parandada Kaitseliidu relvatehnikud.

Kaitseliidu relva, sealhulgas tegevliikme relva võib ümber teha üksnes isik, kellele PPA on andnud tegevusloa relvade parandamise või ümbertegemise teenuse osutamiseks või Kaitseväes Kaitseväe juhataja määratud struktuuriüksus (§ 28 lõige 3). Kaitseliidu relvi tohivad eespool nimetatud isikud parandada või ümber teha ainult siis, kui Kaitseliit on väljastanud Kaitseliidu relva käitlemisloa Kaitseliidu relvade, sealhulgas tegevliikme relva parandamiseks või ümbertegemiseks (§ 27 lõige 3).

Kui Kaitseliidu relva, sealhulgas tegevliikme relva parandamine toimub väljaspool Eestit, tuleb taotleda StrKSi § 1 lõike 3 alusel kehtestatud sõjaväelise kauba sisse- ja väljaveo eriluba (sõjaväelise kauba käitlemise eriluba) ja selle määruse kohast Kaitseliidu relva käitlemisloa taotleda ei tule. Kuigi nimetatud lube ei väljasta sama asutus, ei ole halduskoormust silmas pidades mõistlik taotleda ja väljastada sama tegevuse – Kaitseliidu relva parandamise või ümbertegemise – jaoks kahte luba. Seetõttu kehtestatakse, et taotleda tuleb üksnes sõjaväelise kauba käitlemise eriluba, mille väljastab Kaitseministeerium kui Kaitseliidu relvade käitlemise üle järelevalvet tegev asutus⁵¹, kui Kaitseliidu relva parandamine või ümbertegemine toimub väljaspool Eestit.

Kaitseliidu relvi parandatakse üldjuhul Kaitseliidus või eraõigusliku isiku juures ja relvi tehakse ümber üldjuhul eraõigusliku isiku juures (§ 29 lõige 1). Teatud juhtudel parandab või teeb relva ümber ka Kaitsevägi, näiteks kui tegemist on eriohtlikkusega relvaga. Võrreldes kehtiva korraga antakse eelnõukohase määrusega ka Kaitseliidule õigus võtta tööle (relva)tehnik, kes oskab relvi parandada. Nii välditakse relvade tarbetut edasitoimetamist või vedu ühest kohast teise (Kaitseliidust Kaitseväkke), kui relval on küll midagi viga, kuid parandamisega saaks hakkama Kaitseliidu oma relvatehnik või isegi relva kasutaja ise, kui vaja on pisiremonti. Võrreldes kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 on see uus säte, sest nimetatud määruse kohaselt võib Kaitseliidu relvi parandada peamiselt Kaitsevägi (Kaitsevägi otsustab, kas saab ja tahab relva ise parandada või ümber teha või saadetakse see parandamiseks või ümbertegemiseks ettevõtjale).

Võrreldes kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 ja sarnaselt sõjaväerelvade käitlemise määrusega ei ole selles eelnõus sätestatud üksikasjalikke nõudeid Kaitseliidu relvade parandamise, ümbertegemise ja parandusse või ümbertegemisele saatmise asutusesisesele korrale. Vajaduse korral kehtestab Kaitseliidu ülem nimetatud korra. Eelnõukohase määruse § 29 lõikega 2 kehtestatakse üksnes nõue, et olenemata sellest, kes Kaitseliidu relva parandab või ümber teeb, tuleb koostada akt Kaitseliidu relva parandamise või ümbertegemise kohta. See akt on osa Kaitseliidu relvade üle arvestuse pidamise kohustusest. Akti kirjutatakse vähemalt järgmised andmed. Esiteks, parandatava või ümbertehitava Kaitseliidu relva nimetus, mudel, kaliiber, number ja kogus (näiteks kolm sportpüssi Walther 300, kaliiber 5,6 mm, relvanumber 53192, 53191, 53197). Teiseks, parandamise või ümbertegemise kirjeldus, sealhulgas tehtud parandused või muutmised ja

⁵¹ KaLSi § 88 lõige 2, § 86

kasutatud materjalid selleks, et kui relval avastatakse hiljem defekt, saaks kindlaks teha, millal ja kuidas ja mis materjale kasutades on relva parandatud või ümber tehtud. Nii saab välja selgitada, kas viga võis tekkida parandamisel või ümbertegemisel kasutatud materjali tõttu (näiteks kasutati vale materjali). Kolmandaks, parandamise või ümbertegemise aeg (näiteks 21. juuli 2016). Neljandaks, parandamise või ümbertegemise eest vastutava isiku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht (näiteks Kaitseliidu Harju maleva relvur Kaido Keel). Kaitseliidu ülem võib kehtestada täpsustatud nõudeid.

Eelnõu § 30 lõikega 1 sätestatakse, et Kaitseliidu relva parandamist ja ümbertegemist väljaspool Kaitseliitu korraldab Kaitseliidu ülema määratud struktuuriüksus. See tähendab, et ülejäänud Kaitseliidu struktuuriüksused ei saa ise saata Kaitseliidu relvi parandamiseks või ümbertegemiseks isikutele, kellele PPA on väljastanud tegevusloa relvade parandamise ja ümbertegemise teenuse osutamiseks, vaid seda tuleb teha selle struktuuriüksuse kaudu. Praegu on nendeks struktuuriüksusteks malevad. See tähendab, et muud struktuuriüksused, näiteks küberkaitseüksus või Naiskodukaitse, ei saa korraldada nende valdusse antud relvade saatmist relvaparandaja või ümbertegija juurde väljaspool Kaitseliitu.

Kui Kaitseliidu relv on parandatud või ümber tehtud mujal kui Kaitseliidus, peab Kaitseliit kandma hoolt selle eest, et parandatud või ümbertehtud relva üleandmisel ja vastuvõtmisel koostataks tööde üleandmis-vastuvõtmisakt. Tööde üleandmis-vastuvõtmisaktis peab olema kirjas vähemalt järgmine teave (§ 30 lõige 2). Esiteks, akti koostamise aeg ja koht (näiteks 24. märts 2016 Tallinnas). Teiseks, parandamise või ümbertegemise aluseks oleva loa andmed (näiteks Kaitseliidu relva käitlemisloa nr 1598, 21. juuni 2016). Kolmandaks, Kaitseliidu relva parandamise või ümbertegemise aeg (näiteks 18. juuni 2016). Neljandaks tuleb lühidalt kirjeldada tehtud parandusi või muutmisi ja loetleda parandamiseks või ümbertegemiseks kasutatud materjalid selleks, et kui relval avastatakse hiljem defekt, saaks kindlaks teha, millal, kuidas ja mis materjale kasutades on relva parandatud. Nii saab välja selgitada, kas viga võis tekkida parandamisel kasutatud materjali tõttu (näiteks kasutati vale materjali) või tekkis defekt kasutaja süül või vastutab ebakvaliteetse töö eest relva parandaja. Viiendaks märgitakse parandamise või ümbertegemise maksumus. Üldiselt märgitakse tööde üleandmis-vastuvõtmisakti ka tehtud tööde maksumus. Kui Kaitseliidus relvade kohta arvestuse pidamisel ei ole tehtud töö maksumus oluline, siis väljaspool Kaitseliitu tehtud tööde puhul on see raamatupidamise jaoks vajalik teave, sest maksumuse kohta esitatud originaalakt või selle koopia on raamatupidamises väljamakse aluseks.

Paragrahv 31 sätestab, et Kaitseliidu relva parandamise või ümbertegemise eest tasub relva omanik. See tähendab, et kui relva on soetanud Kaitseliit ja see kuulub Kaitseliidule, tasub kõik relva parandamise või ümbertegemise kulud Kaitseliit. Kui tegemist on tegevliikme relvaga, tasub kõik relva parandamise või ümbertegemisega seotud kulud tegevliige, sest relv kuulub tegevliikmele.

Pärast Kaitseliidu relva parandamist või ümbertegemist peab Kaitseliit või tegevliige kontrollima, kas relv on tehniliselt korras ja vastab ümbertegemise eesmärgile (§ 32 lõige 1). Kaitseliit või tegevliige peab ka veenduma, et ümbertehtud relvale on koostatud kasutusjuhend ja tehniline iseloomustus, sest ümbertehtud Kaitseliidu relva, sealhulgas tegevliikme relva kasutamine ilma nõutavate dokumentideta on kasutaja ohutuse tagamiseks keelatud (§ 32 lõige 3). Vajaduse korral tehakse kontroll-laskmine (§ 32 lõige 2). Relvatehnik otsustab, kas kontroll-laskmist on vaja või mitte. Kui kontroll-laskmine korraldatakse, koostatakse ka selle kohta akt, kuhu märgitakse, kas relv oli kasutamiskõlblik või mitte, kas ja millised puudused ilmnesid ning kontroll-laskmise aeg ja muu oluline teave.

9. peatükk. Kaitseliidu relva ja laskemoona hävitamine ning Kaitseliidu relva

lammutamine ja laskekõlbmatuks muutmine

Paragrahvidega 33–37 kehtestatakse Kaitseliidu relva ja laskemoona hävitamise ning Kaitseliidu relva lammutamise ja laskekõlbmatuks muutmise nõuded. Võrreldes kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 ei muudeta oluliselt relva lammutamise ja hävitamise nõudeid, küll aga täpsustatakse Kaitseliidu relva, eelkõige tegevliikme relva laskekõlbmatuks muutmise nõudeid.

Kaitseliidu relva ja laskemoona hävitamine on relva või laskemoona, samuti kasutute valmistamis- või parandamisjääkide ja pooltoodete füüsiline hävitamine viisil, millega välistatakse nende edasine kasutamine või taastamine (§ 33 lõige 1). Kaitseliidu relva ja laskemoona hävitamine toimub selle määruse §-is 40 nimetatud Kaitseliidu relva käitlemisloa alusel (§ 33 lõige 2). Kui relva ja laskemoona soovitakse hävitada lasta väljaspool Eestit, tuleb järgida strateegilise kauba seadusega kehtestatud nõudeid ja taotleda sõjaväelise kauba sisse- ja väljaveo eriluba.

Kaitseliidu relvi võib hävitada nende purustamisega: relvad lõigatakse tükkideks kas gaasilõikuri või muu lõikuriga või pressitakse pressiga puruks (§ 33 lõige 4). Pressimise tulemus peab olema selline, et relva esialgset kuju ei saa enam taastada. Seejärel võib Kaitseliidu relvade tükid üle anda metallijäätmete käitlemiseks jäätmeluba omavale ettevõtjale. Laskemoon ja lõhkematerjali sisaldavad osad tuleb hävitada lõhkamise või põletamise teel (§ 33 lõige 5). Näiteks saab pioneeripataljon kasutada laskemoona lõhkamistöodel. Laskemoonaosi, mis ei sisalda lõhkeainet, võib hävitada samal viisil nagu relvi.

Hävitada võib ainult kõlbmatu või Kaitseliidule sobimatu Kaitseliidu relva ja laskemoona (§ 33 lõige 3). See tähendab, et kui Kaitseliidu relv või laskemoon on veel kasutuskõlblik, tuleks eelistada selle võõrandamist eraõiguslikule isikule, kui sellist liiki relv on tsiviilkäibes lubatud. Kui see ei ole võimalik, sest keegi ei tunne sellist liiki relva vastu huvi või see relv ei ole tsiviilkäibes lubatud, võib Kaitseliidu relva või laskemoona hävitada. Pärast Kaitseliidu relva hävitamist tuleb kahe tööpäeva jooksul esitada hävitatud relva andmed Kaitseväge ja Kaitseliidu relvaregistri volitatud töötlejale andmete registrist kustutamiseks (§ 33 lõige 6). Relvaregistri volitatud töötleja on Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2014. a määruse nr 109 „Kaitseväge ja Kaitseliidu relvaregistri põhimäärus“ § 7 kohaselt Kaitseliidu relvaregistri puhul Kaitseliit.

Eelnõu § 34 lõikega 1 sätestatakse, et Kaitseliidu relva lammutamine on relva lahtivõtmine koostisosadeks viisil, millega välistatakse selle kui terviku kasutamine. See tähendab, et teatud relvaosad eemaldatakse, nii et neid ei saa enam relva kokkupanemisel kasutada, vaid tuleb asendada uue osaga. Lammutamise ja hävitamise olulisim erinevus on see, et lammutatud relva osi saab vajaduse korral kasutada teiste relvade varuosadena, kuid hävitatud relva osi mitte. Enne Kaitseliidu relva hävitamist relv tavaliselt lammutatakse, et eemaldada osad, mida saab kasutada teiste relvade parandamiseks. Osad, mis lammutamise käigus eemaldatakse nende korduskasutuse eesmärgil, hinnatakse, võetakse arvele ja neid võib kasutada teise Kaitseliidu relva parandamiseks või ümbertegemiseks (§ 34 lõige 4). Osade arvelevõtmine toimub Kaitseliidu ülema kehtestatud korra järgi. Osad, mida ei soovita säilitada, tuleb hävitada (§ 34 lõige 3). Ka relvast eemaldatud ained, näiteks õli, gaas jms, tuleb hävitada. See tähendab, et need tuleb üle anda nõuetekohast jäätmeluba omavale ettevõtjale, kui relvade lammutamisega tegeleval ettevõtjal või Kaitseväge või Kaitseliidu struktuuriüksusel ei ole jäätmeluba nende ainete käitlemiseks (ringlussevõtuks, energiakasutuseks või kõrvaldamiseks). Samuti nagu Kaitseliidu relva hävitamisel, tuleb ka pärast Kaitseliidu relva lammutamist kahe tööpäeva jooksul esitada lammutatud relva andmed

Kaitseväe ja Kaitsealiidu relvaregistri volitatud töötlejale andmete registrist kustutamiseks (§ 34 lõige 5). Kaitsealiidu relva ja laskemoona lammutamine toimub selle määruse §-is 40 nimetatud Kaitsealiidu relva käitlemisloa alusel (§ 34 lõige 2). Kui relva ja laskemoona soovitakse lammutada lasta väljaspool Eestit, tuleb järgida strateegilise kauba seadusega kehtestatud nõudeid ja taotleda sõjaväelise kauba sisse- ja väljaveo eriluba.

Paragrahv 35 käsitleb Kaitsealiidu relva laskekõlbmatuks muutmise nõudeid. Võrreldes sõjaväerelvade käitlemise määrusega ei ole selles määruses üksikasjalikult määratud, kuidas võib Kaitsealiidu relva laskekõlbmatuks muuta, vaid on viidatud sõjaväerelvade käitlemise määrusele ja Euroopa Komisjoni rakendusmäärusele 2015/2403⁵². Kuna mõlemas nimetatud määruses on piisava üksikasjalikkusega sätestatud relva laskekõlbmatuks muutmise nõuded, puudub vajadus neid dubleerida.

Kaitsealiidu relva laskekõlbmatuks muutmine on relva oluliste osade mehhaaniline töötlemine viisil, mille tulemusena relv kaotab jäädavalt lasu sooritamise võime (§ 35 lõige 1). Kuigi põhimõtteliselt ei ole olemas laskekõlbmatuks muudetud relva, mida ei saa taastada, on sel siiski omad takistused. Esiteks ei saa isik seda teha seadusi järgides, sest talle ei anta relva käitlemise luba⁵³ relva valmistamiseks või ümbertegemiseks või parandamiseks. Peale selle peab ta kõik puuduolevad osad või kasutuskõlbmatud osad asendama uute osadega, mille ta peab ostma relva valmistajalt või relva lammutajalt, kuid ilma relva käitlemise loata talle osi ei müüda – seega ei saa ta neid osta legaalseid kanaleid kasutades. Isegi kui ta saaks need osad osta seaduslikke kanaleid kasutades, on laskekõlbmatuks muudetud relva taastamine majanduslikult kallis, sest relva taastamiseks on vaja eriotstarbelisi tööriistu ning töö on aeganõudev ja keeruline, mistõttu on odavam osta uus relv.

Kaitsealiidu relva laskekõlbmatuks muutmine toimub selle määruse §-is 40 nimetatud Kaitsealiidu relva käitlemisloa alusel (§ 35 lõige 2). Kui relva soovitakse laskekõlbmatuks lasta muuta väljaspool Eestit, tuleb järgida strateegilise kauba seadusega kehtestatud nõudeid ja taotleda sõjaväelise kauba sisse- ja väljaveo eriluba.

Kui Kaitsealiidu relv on oma olemuselt tsiviilkäibes lubatud tulirelv, kohaldatakse relva laskekõlbmatuks muutmisel Euroopa Komisjoni rakendusmääruses 2015/2403 sätestatud nõudeid (§ 35 lõige 3). Kui Kaitsealiidu relv on oma olemuselt tsiviilkäibes keelatud tulirelv, kohaldatakse relva laskekõlbmatuks muutmisel sõjaväerelvade käitlemise määruse nõudeid (§ 35 lõige 4). Tegevliikme relvade hulgas on relvi, mis on tsiviilkäibes keelatud.

Laskekõlbmatuks muudetud Kaitsealiidu relv peab olema tähistatud selliselt, et see oleks eristatav laskekõlblikust relvast (§ 35 lõige 5). Seda nõuet tuleb rakendada nii juhul, kui laskekõlbmatuid relvi ja laskekõlblikke relvi hoitakse samas relvaruumis, kui ka siis, kui relvad on eraldi ruumides. Laskekõlbmatuks muudetud relvad ei pruugi olla esmapilgul eristatavad laskekõlblikest relvadest ja seetõttu tuleb need ohutuse tagamiseks vastavalt tähistada.

Pärast Kaitsealiidu relva laskekõlbmatuks muutmist tuleb kahe tööpäeva jooksul esitada laskekõlbmatuks muudetud relva andmed Kaitseväe ja Kaitsealiidu relvaregistri volitatud töötlejale selle relva registrist kustutamiseks või asjakohase märke tegemiseks registris (§ 35 lõige 6). Relvaregistri volitatud töötleja on Vabariigi Valitsuse 10. juuli 2014. a määruse nr 109 „Kaitseväe ja Kaitsealiidu relvaregistri põhimäärus“ § 7 kohaselt Kaitsealiidu

⁵² Euroopa Komisjoni rakendusmäärus 2015/2403, millega kehtestatakse tulirelvade laskekõlbmatuks muutmise norme ja meetodeid käsitlevad ühised suunised, et tagada laskekõlbmatuks muudetud tulirelvade jäädav kasutuskõlbmatuse (ELT L 333, 19.12.2015, lk 62–72)

⁵³ Loa andja on relvast olenevalt PPA või Kaitseministeerium

relvaregistri puhul Kaitseliit. Asjakohane märge on näiteks see, kui registrisse märgitakse, et relv on laskekõlbmatu. Sellega ei kustutata relva Kaitseväge ja Kaitseliidu relvaregistrist, vaid see jääb Kaitseliidu registriosasse arvele ja seega ka Kaitseliidu vastutada. Kõik relvad, nii Kaitseliidu kui ka tegevliikme soetatud, mis muudetakse laskekõlbmatuks, peavad praeguse seisuga jääma Kaitseväge ja Kaitseliidu relvaregistrisse arvele, sest puudub sõjalise kauba hulka kuuluvate Kaitseliidu relvade, sealhulgas tegevliikme relvade demilitariseerimise menetlus. Regristist kustutamise ja võõrandamise keeld kehtib, kuni jõustuvad asjakohased sätted StrKSis ja RelvSis.

Paragrahv 36 sätestab, et Kaitseliidu relva hävitamise, lammutamise või laskekõlbmatuks muutmise eest tasub relva omanik. See tähendab, et kui relva on soetanud Kaitseliit ja see kuulub Kaitseliidule, tasub kõik relva hävitamise, lammutamise või laskekõlbmatuks muutmise kulud Kaitseliit. Kui tegemist on tegevliikme relvaga, tasub kõik relva hävitamise, lammutamise või laskekõlbmatuks muutmisega seotud kulud tegevliige, sest relv kuulub tegevliikmele.

Paragrahviga 37 kehtestatakse Kaitseliidu relva hävitamist, lammutamist või laskekõlbmatuks muutmist korraldava komisjoni moodustamise nõuded. **Lõikega 1** sätestatakse, et Kaitseliidu relva hävitamise, lammutamise või laskekõlbmatuks muutmise üle teeb järelevalvet Kaitseliidu ülem või tema volitatud isiku moodustatud, Kaitseliidu relva hävitamist, lammutamist või laskekõlbmatuks muutmist korraldav komisjon. Selles komisjonis on vähemalt kolm liiget, kelle hulgast vähemalt üks on tegevväelane (**lõige 2**). Komisjoni valitav tegevväelane võib olla mõni Kaitseliidus rahuaja ametikohal töötav tegevväelane, see ei pea olema Kaitseväes rahuaja ametikohal töötav tegevväelane. Kaitseliidu ülem või tema volitatud isik kehtestab komisjoni töökorra. Komisjon tegutseb ka praegu, seega ei ole võrreldes kaitseministri 25. märtsi 2003. a määrusega nr 4 tegemist uue sättega. Siiski muudetakse komisjoni töökorralduse põhimõtteid. Komisjon peab kaitseministri 25. märtsi 2003. a määruse nr 4 järgi olema Kaitseliidu relvade hävitamise, lammutamise või laskekõlbmatuks muutmise juures. Kuna relva hävitamine, lammutamine või laskekõlbmatuks muutmine võib kesta terve tööpäeva või isegi kauem, ei ole mõttekas, et komisjon on kogu aeg kõigi nimetatud toimingute juures. Otstarbekam on, kui komisjon fikseerib relva hävitamise, lammutamise ja laskekõlbmatuks muutmise alguse, vajaduse korral ka mõne vaheetapi alguse, ja hiljem juba kontrollib, kas kõik on tehtud nõuetekohaselt. Täpsema korra, kuidas ja mida komisjon tegema peab, kehtestab Kaitseliidu ülem või tema volitatud isik komisjoni töökorraga.

10. peatükk. Õpperelv ja kollektsioonirelv

Eelnõu §-d 38 ja 39 käsitlevad õpperelva ja kollektsioonirelva. Õpperelv on Kaitseliidus relvaõppeks kasutatav, osaliselt laskekõlbmatuks muudetud Kaitseliidu relv, mida on võimalik taastada (§ 38 lõige 1). See tähendab, et õpperelv on muudetud laskekõlbmatuks niivõrd, et sellest ei ole võimalik lasta, kuid kõik relva muud osad töötavad korrektselt. Õpperelva peab saama sarnaselt laskekõlbliku relvaga osadeks võtta ja uuesti kokku panna, kuid sellest ei saa lasta. Miinimumnõue on, et õpperelval peab relvaõppe ohutuse tagamiseks olema vähemalt eemaldatud või lühemaks tehtud relva lööknõel (§ 38 lõige 2).

Sarnaselt laskekõlbmatuks muudetud Kaitseliidu relvaga peab õpperelv olema tähistatud selliselt, et see oleks eristatav laskekõlblikust sõjaväerelvast (§ 38 lõige 3). Kui näiteks mõnda laskekõlbmatut relva saab visuaalselt paremini eristada laskekõlblikust relvast selle relvarauda puuritud aukude tõttu, siis sama liiki relvast tehtud õpperelva eristamine ei pruugi nii lihtne olla, sest kui relval on lühendatud lööknõela, ei pruugi seda kohe märgata. Ka selle nõude puhul on eesmärk eelkõige tagada relva kasutaja ohutus, et õpperelva ei aetaks segi

laskekõlbliku relvaga. Seega tuleb Kaitseliidul tagada, et õpperelvad oleks eristatavad laskekõlblikest relvadest näiteks nende märgistamisega (näiteks on tõmmatud valge triip kabale).

Sarnaselt laskekõlbmatuks muudetud relvaga tuleb ka õpperelvaks muudetud relva andmed esitada Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistri volitatud töötlejale asjakohase märke tegemiseks registris (§ 38 lõige 4). Asjakohane märg on näiteks see, kui registrisse märgitakse, et relv on õpperelv. Sellega ei kustutata relva Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistrist, vaid relv jääb Kaitseliidu registriosasse arvele ja seega ka Kaitseliidu vastutada.

Kollektsioonirelv on Kaitseliidu omandis olev ajaloo- või kultuuriväärtusega relv, mida kasutatakse või mida on võimalik kasutada väljapanekuks või uurimistööks (§ 39 lõige 1). KaLSi § 41 lõige 4 viitab, et Kaitseliit võib omada ja soetada relvakollektsiooni. Kuna kollektsiooni kuuluv relv on samuti Kaitseliidu relv, on vaja miinimumnõudeid ka sellise relva käitlemisele. Oluline on märkida, et Kaitseliidu tegevliige ei saa KaLSi alusel relvi kolleksioneerida. Kui Kaitseliidu tegevliige soovib hakata relvi kolleksioneerima, peab ta RelvSi alusel taotlema selleks PPAst relvade kolleksioneerimise loa.

Kollektsioonirelva soetamine, hoidmine, edasitoimetamine, võõrandamine ja vedu toimub selle määrusega kehtestatud nõuete järgi (§ 39 lõige 2). See tähendab, et kollektsioonirelva soetamiseks tuleb Kaitseliidus teha sarnane menetlus uue laskekõlbliku relva soetamisega. Kolleksioonirelvi tuleb hoida, edasi toimetada ja vedada samade nõuete järgi, mis kehtivad laskekõlblikele relvadele. Kolleksioonirelva, nagu ka laskekõlbliku relva võõrandamiseks on nõutav Kaitseliidu relva käitlemisluba.

Kui kollektsioonirelvi soovitakse vaatamiseks välja panna, tuleb relvi hoida lukustatud või mehaaniliste vahenditega suletud vitriinides või kinnitada need kindlalt põrandale, seina või muu ehituskonstruksiooni külge (§ 39 lõige 3). Peale selle määruse nõuete peaks põhimõtteliselt olema täidetud sarnased tingimused, nagu museaalide väljapanekul muuseumis. Nõude eesmärk on relva säilimine, välistades sealjuures võimaluse, et kõrvaline isik vaatamiseks välja pandud relva lihtsalt kaasa võtab.

11. peatükk. Kaitseliidu relva käitlemisluba

Eelnõu paragrahvid 40–48 käsitlevad Kaitseliidu relva käitlemisluba. Sätestatakse, millal tuleb käitlemisluba taotleda, kuidas luba taotletakse ja antakse, millal muutub luba kehtetuks, milline on käitlemisloa vorm ning mis on loa saaja kohustused pärast loa saamist. Praegu reguleerib Kaitseliidu relva käitlemisloa taotlemise ja andmise menetlust Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrus nr 179.

Nagu eespool juba öeldud, peab Kaitseliidu relva ja laskemoona võõrandamiseks ja hävitamiseks, Kaitseliidu relva parandamiseks, ümbertegemiseks, lammutamiseks ja laskekõlbmatuks muutmiseks olema Kaitseliidu relva käitlemisluba (§ 40). See tähendab, et ilma Kaitseliidu relva käitlemisloata ei tohi nimetatud toiminguid teha. Nõue kohaldub nii Kaitseliidu soetatud relvale kui ka tegevliikme relvale. Kuigi tegevliikme relv kuulub tegevliikmele, ei ole tal kõiki relva käitlemisega seotud õigusi, mis kehtivad RelvSi alusel tsiviilrelva puhul. Piirangud on sätestatud KaLSiga. Olulisemad piirangud on, et tegevliikme relva ei või võõrandada suvalisele isikule ja et tegevliikme relva võib kasutada ainult Kaitseliidu ülesande täitmise ajal. Tegevliikme relvad on arvel Kaitseväe ja Kaitseliidu relvaregistris, millest tuleneb ka nende kuuluvus StrKSi ja RelvSi järgi: tegevliikme relv loetakse sõjaliseks kaubaks ja sellele ei kohaldata tsiviilrelva käitlemisega sarnaseid nõudeid, kui KaLSis ei ole sätestatud teisiti. Kuna tegevliikme relva soetamiseks annab ja väljastab

relvasoetamisloa Kaitseliit, on Kaitseliidul ka õigus kontrollida ja seada tingimusi tegevliikme relva käitlemisele. Et Kaitseliidul oleks ülevaade tegevliikme relvaga tehtavatest toimingutest ja relva kasutamisest, sätestataksegi Kaitseliidu relva käitlemisloa taotlemise kohustus, kui tegevliikme relvaga soovitakse teha mõni toiming või hoopiski see võõrandada.

Kaitseliidu relva käitlemisloa kirjalik taotlus Kaitseliidu relva ja laskemoona hävitamiseks või Kaitseliidu relva parandamiseks, ümbertegemiseks, lammutamiseks ja laskekõlbmatuks muutmiseks või tegevliikme relva võõrandamiseks esitatakse Kaitseliidu ülemale, Kaitseliidu peastaabi ülemale või malevapealikule vähemalt 20 tööpäeva enne kavandatavat toimingut või tehingut (§ 41 lõige 1). Kaitseliidu relva käitlemisloa kirjalik taotlus Kaitseliidu omandis oleva relva võõrandamiseks esitatakse Kaitseliidu ülemale või tema volitatud isikule samuti vähemalt 20 tööpäeva enne kavandatavat tehingut (§ 41 lõige 2). Taotlus võib olla kas paberil allkirjastatud dokument, mis tuuakse Kaitseliitu või saadetakse postiga, või digitaalselt allkirjastatud dokument, mis saadetakse e-kirjaga. Praegu esitatakse üle poole taotlustest paberil. Kaitseliidu ülema volitatud isikuks võib olla konkreetne Kaitseliidu ametnik või töötaja (näiteks Kaitseliidu peastaabi ülem) või mitu ametnikku ja töötajat kas igaüks eraldi (näiteks malevapealik) või koos (näiteks keskjuhatus, maleva juhatus). Kui KaLSiga on antud otsustamisõigus muule isikule (näiteks keskjuhatus), ei piira selles määruses sätestatu tema otsustamisõiguse kasutamist, kuid vältida tuleb topeltotsuse tegemist. See tähendab, et Kaitseliidu asjaajamiskorras või muus asjakohases korras peab olema kindlaks määratud, kellel ja mis juhul on õigus relvade võõrandamisega seotud otsuseid teha. Märkusena olgu öeldud, et loa vormistab ja annab välja Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem või malevapealik olenemata sellest, kes on otsuse tegija. Praegu otsustab relva võõrandamise üle igas malevas maleva juhatus, Kaitseliidu peastaabis selle ülem.

Kaitseliidu relva käitlemisloa taotlusse tuleb märkida järgmised andmed (§ 41 lõige 3). Esiteks, käitlemisloa taotleja struktuuriüksuse nimetus või Kaitseliidu tegevliikme ees- ja perekonnanimi ning isikukood. Teiseks ja kolmandaks märgitakse taotlusse toimingut või tehingut kirjeldus, milleks käitlemisloa taotletakse ning Kaitseliidu relva või laskemoona nimetus, mudel, kaliiber ja kogus (näiteks kolme sportpüstoli Walther GSP 32, kaliiber 5,6 mm, parandamine). Kui on teada relva valmistaja, tuleb ka tema andmed märkida. Neljandaks, teise toimingut- või tehingupoole nimi, registri- või isikukood ja asukoht või elukoht (näiteks AS Relvaparandus, registrikood 11111111, aadress Kasetüüka 5, Tallinn). Viiendaks märgitakse käitlemisloa soovitatav kehtivusaeg (näiteks 5. november 2016 – 5. veebruar 2017). Samuti tuleb märkida taotluse esitamise kuupäev ning taotluse esitaja ees- ja perekonnanimi ja kinnitada andmed allkirjaga. Kui taotlus esitatakse elektroonselt, allkirjastatakse see digitaalselt. Peale selle tuleb märkida taotlusse toimingut või tehingut eest vastutava isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood ning tema ametikoha andmed, kui Kaitseliidu relva käitlemisloa taotletakse struktuuriüksuse nimel (näiteks tehnik Aksel Orav, isikukood 36101010000). (§ 41 lõige 4). Kui aga Kaitseliidu relva käitlemisloa taotleb Kaitseliidu tegevliige, peab ta peale eespool nimetatud andmete esitamata taotluses ka oma elukoha andmed, e-posti aadressi ja telefoninumbri (§ 41 lõige 5).

Määrusega antakse Kaitseliidu ülemale, Kaitseliidu peastaabi ülemale, malevapealikule või Kaitseliidu ülema volitatud isikule õigus küsida taotlejalt lisateavet või selgitusi, et kontrollida taotluses esitatud andmete õigsust (§ 41 lõige 7), näiteks pärida, miks ei saanud Kaitseliidu relva parandada Kaitseliidus, vaid seda peab tegema väljaspool Kaitseliitu. Üldjuhul ei menetle taotlust Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem, malevapealik või Kaitseliidu ülema volitatud isik isiklikult, vaid muu isik, näiteks relvur, kelle tööülesanne on muu hulgas menetleda selliseid taotlusi. Seega ei pruugi lisaselgitusi küsida Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem, malevapealik või Kaitseliidu ülema volitatud isik, vaid näiteks relvur.

Kui Kaitseliit soovib soetada relva, mis ei ole sõjaväerelv RelvSi tähenduses, tuleb Kaitseliidu relva soetamise loa taotlusse märkida lisaks eespool nimetatud andmetele ka relva mudel ja kaliiber või laskemoona soetamisel laskemoona mark või kaliiber, kui see on taotlejale teada (§ 41 lõige 6). Kaitseliidu poolt relva soetamise menetluses kohaldatakse selle määruse 11. peatükist peamiselt §-e 41, 42, 46 ja 47, sest relva soetamise luba Kaitseliidule relva soetamiseks vormistatakse tegevliikme relva soetamise loa plangile, mistõttu ka täpsed loa vormistamise nõuded tulenevad kaitseministri määrusest, mis sätestab Kaitseliidu tegevliikme relva soetamise loa andmise tingimused ja vormi nõuded. Vt ka eespool Kaitseliidu relva soetamise loa peatüki (2. ptk) selgitust.

Kaitseliidu relva käitlemisloa taotlust menetletakse Kaitseliidus ja käitlemisloa annab või keeldub käitlemisloa andmisest Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem või malevapealik (§ 42 lõige 1). Sättega ei anta Kaitseliidu ülemale, Kaitseliidu peastaabi ülemale või malevapealikule edasivolitamise võimalust, vaid nemad vastutavad loa andmise eest, kuigi loa taotlust võib menetleda teine isik. Kui Kaitseliidu relva soovib soetada või võõrandada Kaitseliidu struktuuriüksus, otsustab Kaitseliidu relva käitlemisloa andmise või andmisest keeldumise Kaitseliidu ülem või tema volitatud isik (§ 42 lõige 2). Kaitseliidu ülema volitatud isikuks võib olla konkreetne Kaitseliidu ametnik või töötaja (näiteks Kaitseliidu peastaabi ülem) või mitu ametnikku ja töötajat kas igauks eraldi (näiteks malevapealik) või koos (näiteks keskjuhatuse, maleva juhatuse). Kui KaLSiga on antud otsustamisõigus muule isikule (näiteks keskjuhatusele), ei piira selles määruses sätestatu tema otsustamisõiguse kasutamist, kuid vältida tuleb topeltotsuse tegemist. See tähendab, et Kaitseliidu asjaajamiskorras või muus asjakohases korras peab olema kindlaks määratud, kellel ja mis juhul on õigus relvade soetamise või võõrandamisega seotud otsuseid teha. Märkusena olgu lisatud, et loa vormistab ja annab välja Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem või malevapealik olenemata sellest, kes on otsuse tegija. Praegu otsustab relva võõrandamise üle igas malevas maleva juhatuse, Kaitseliidu peastaabis selle ülem, suuremate soetamiste korral keskjuhatuse.

Kaitseliidu relva käitlemisloa antakse kuni kolmeks kuuks (§ 42 lõige 3). Võrreldes Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrusega nr 179 ei tehta käitlemisloa maksimaalse tähtaja osas muudatusi. See tähendab, et loa võib anda ka lühemaks ajaks, kuid mitte kauemaks kui kolm kuud, mille jooksul tehing või toiming tuleb teha. Kui tehinguks või toiminguks kuluvat aega hinnati valesti, tuleb enne kehtiva käitlemisloa tähtaega taotleda uut luba, eelmist luba pikendada ei saa. Peale selle on uuendus, et Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määruses nr 179 sätestatud *Kaitseliidu tehinguluba* on nimetatud ümber Kaitseliidu relva käitlemisloaks, kuigi loa vorm on jäänud samaks. Eesmärk on ühtlustada sõjaväerelvade ja Kaitseliidu relvade (kitsamas tähenduses) käitlemise nõudeid nii palju kui võimalik ja mõistlik.

Kaitseliidu ülemal, Kaitseliidu peastaabi ülemal, malevapealikul või Kaitseliidu ülema volitatud isikul on õigus keelduda Kaitseliidu relva käitlemisloa andmisest kuuel juhul (§ 42 lõige 4). Esiteks, kui isikul puudub tehingu või toimingu tegemiseks õigus. Näiteks Kaitseliidu poolt relva soetamisel isik, kelle ülesannete hulka ei kuulu Kaitseliidu relvadega tegelemine, või Kaitseliidu tegevliige, kellel ei ole tegevliikme relva. Teiseks, kui taotluses näidatud toiming või tehing ei ole kooskõlas seadusega, näiteks soovitakse Kaitseliidu relva käitlemisloa taotleda tehinguks või toiminguks, mida ei ole loetletud §-s 40. Kolmandaks, kui toimingu või tehingu teine pool ei ole tuvastatav või tal puudub relva käitlemise õigus. Selline alus võib kõne alla tulla, kui näiteks tegevliige esitab oma tegevliikme relva parandamise taotluse, kuid soovib relva anda parandada oma naabrimehele, kellel puudub PPA väljastatud luba relva parandamise teenuse osutamiseks. Neljandaks, kui toimingu või tehingu eesmärk ei ole kooskõlas Kaitseliidu eesmärkidega. Enne loa andmisest keeldumist

peab taotluse menetleja järgima haldusmenetluse üht olulist põhimõtet – uurimispõhimõtet.⁵⁴ Kui ka pärast lisateabe ja selgituste saamist ei ole selge, milleks luba taotletakse (see ei ühti Kaitseliidu eesmärkidega), võib käitlemisloa andmisest keelduda. Viiendaks, kui toiming või tehing võib kahjustada Eesti kaitsevõimet või rahvusvahelist mainet. Kuuendaks, kui taotluse esitajaks on Kaitseliidu tegevliige ning tegevliikmel ei ole tasutud iga-aastane liikmemaks ja ta ei ole viimase kalendriaasta jooksul osalenud Kaitseliidu tegevuses vähemalt 48 tundi.

Kaitseliidu relva käitlemisloa andmise või selle andmisest keeldumise kirjalikus otsuses tuleb märkida vähemalt järgmised andmed (**§ 42 lõige 5**). Esiteks, otsuse number ja otsuse tegemise kuupäev. Näiteks, kui otsus tehakse käskkirjana, peab sellel käskkirjal olema dokumendihaldussüsteemi järgi käskkirjade registreerimise number ja kuupäev. Teiseks, taotleja (tegevliikme) ees- ja perekonnanimi, kui taotleja on Kaitseliidu tegevliige. Kui taotleja on Kaitseliidu struktuuriüksus, siis selle struktuuriüksuse nimi. Kolmandaks tuleb märkida toimingu või tehingu eest vastutava isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood ja ametikoha nimetus, kui taotleja on Kaitseliidu struktuuriüksus. Neljandaks, antava käitlemisloa tähtaeg. Kui käitlemisloa andmisest keeldutakse, siis käitlemisloa numbrit ei märgita. Viiendaks, toimingu või tehingu kirjeldus, milleks käitlemisloa taotletakse (näiteks relva parandamiseks selles või selles ettevõttes). Kuuendaks tuleb märkida Kaitseliidu relva või laskemoona nimetus, mudel, kaliiber ja kogus. Kui on teada valmistaja, tuleb ka tema andmed märkida. Seitsmendaks, teise toimingu- või tehingupoole nimi, registri- või isikukood ja asukoht või elukoht (näiteks AS Relvaparandus, registrikood 11111111, aadress Kasetüüka 5, Tallinn). Kaheksandaks, otsuse õiguslik ja faktiline alus. Teisisõnu, tuleb märkida KaLSist, selle alamaktist või muudest õigusaktidest (näiteks RelvSist) tulenev alus, mille kohaselt võib struktuuriüksusele või tegevliikmele käitlemisloa anda. Lisada tuleb ka põhjendus (nn faktiline põhjendus), mis kaalutlustel on otsus tehtud⁵⁵. Käitlemisloa andmist ei pea faktiliselt põhjendada, kui käitlemisloa taotlus rahuldatakse ja kolmanda isiku õigusi ega vabadusi sellega ei piirata.⁵⁶ Seega võib käitlemisloa andmise otsust faktiliselt vähem põhjendada kui käitlemisloa andmisest keeldumise otsust. Üheksandaks tuleb otsusesse märkida vaidlustamisviide. Viites peab olema märgitud otsuse vaidlustamise võimalus, koht, tähtaeg ja kord.⁵⁷ Kui taotleja (tegevliige) ei ole rahul tehtud otsusega, saab ta juba otsusest teada, kuidas seda vaidlustada. Vaidlustamise selgitamine on seotud haldusorgani üldise selgitamiskohustusega⁵⁸. Näiteks on viidatud, et tehtud otsuse peale võib esitada Kaitseliidu ülemale vaide haldusmenetluse seaduses (edaspidi HMS) sätestatud korras või esitada kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul otsusest teada saamisest. Kümnendaks, otsuse tegija ees- ja perekonnanimi ning ametikoht. Kui otsuse tegija on kollegiaalorgan, siis kirjutab otsusele alla selle juhataja.

Kui otsustatakse keelduda Kaitseliidu relva käitlemisloa andmisest, siis kirjalikus otsuses ei pea märkima toimingu või tehingu eest vastutava isiku ees- ja perekonnanime, isikukoodi ega ametikoha nimetust ning käitlemisloa tähtaega (**§ 42 lõige 6**). Kuna luba ei väljastata, puudub ka vajadus selliseid andmeid märkida.

Kui haldusmenetluse üks olulisemaid põhimõtteid on, et haldusaktide andmist või nende andmisest keeldumist tuleb põhjendada,⁵⁹ siis Kaitseliidu relva käitlemisloa andmist või andmata jätmist põhjendada ei pea (**§ 42 lõige 7**), kui tegemist on põhimõtteliselt haldusorganisise dokumendiga. Loa andmata jätmise korral tuleb märkida ainult õiguslik

⁵⁴ Haldusmenetluse seaduse § 6

⁵⁵ HMSi § 56 lõiked 1–3

⁵⁶ HMSi § 56 lõige 4

⁵⁷ HMSi § 57 lõige 1

⁵⁸ HMSi § 36

⁵⁹ HMSi § 56

alus ehk sama paragrahvi lõikes 3 loetletud alus. Seega on tegemist erandiga haldusmenetluses. Pealegi ei piirata Kaitseliidu relva käitlemisloa andmise või selle andmisest keeldumisega kolmandate isikute õigusi ega vabadusi. Kui Kaitseliidu relva käitlemisloa taotleb Kaitseliidu tegevliige tegevliikme relvaga seotud tehingu või toimingu tegemiseks, tuleb keeldumist põhjendada, sest tegevliikme relv on tegevliikme omand ja seega keelduv otsus võib piirata tema õigusi (näiteks, kui keeldutakse andmast käitlemisloa relva parandamiseks, ei saa tegevliige seda kasutada Kaitseliidu ülesannete täitmisel, kuigi selleks ta relva soetaski).

Paragrahvid 43–45 käsitlevad Kaitseliidu relva väljastamist, vormistamist ja vormi. Kaitseliidu relva käitlemisloa vormistatakse ja väljastatakse selle määruse lisas kehtestataval vormil (§ 44 lõige 3). Käitlemisloa antakse taotlejale – tegevliikmele või loale märgitud vastutavale isikule – üle isiklikult allkirja vastu. See tähendab, et käitlemisloa ei anta kätte taotleja volitatud esindajale, pereliikmetele või muudele isikutele. Kõik käitlemisload registreeritakse ja need saavad ühekordse registreerimisnumbri (§ 43 lõige 2). Käitlemisloa numbri annab käitlemisloale käitlemisloa menetlemise eest vastutav isik (enamasti on see relvur) käitlemisloade arvestuse pidamise korra järgi. Praegu peetakse käitlemisloade üle arvestust „Relva dokumentide registreerimise raamatus“. Nimetatud raamatu sissekande järjekorranumber ongi käitlemisloa numbriks. Seda raamatut peetakse ainult paberil ja see ei ole andmekogu avaliku teabe seaduse tähenduses. Kaitseliidul ei ole lähiajal plaanis muuta seda raamatut elektroonseks (näiteks Exceli failiks) ega internetipõhiseks. Käitlemisloade registreerimisnumbrid järgnevad aastast aastasse, mis tähendab, et nummerdamist ei alustata igal uuel aastal otsast peale. Registreerimisnumbrid on igas malevas erinevad, kuid koosnevad alati kahest tähest ja kuuest numbrist. Registreerimisnumbri kaks esimest tähte näitavad, mis malevas on käitlemisloa välja antud ja kuus numbrit näitavad järjekorranumbrit. Näiteks LN000125, kus LN tähistab Lääne malevat ja 000125 on järjekorranumber ehk tegemist on 125. käitlemisloaga, mis selles malevas on antud. Kui käitlemisloa on vormistatud, esitab menetluse eest vastutav isik (näiteks relvur) selle malevapealikule või Kaitseliidu ülemale allkirjastamiseks. Kaitseliidu relva käitlemisloa kinnitatakse veel omakorda pitsiriga. Kui tegevliige või tehingu või toiminguga eest vastutav isik tuleb käitlemisloale järele, teeb käitlemisloa menetluse eest vastutav isik (relvur) käitlemisloade raamatusse kande käitlemisloa väljastamise kohta ja käitlemisloa saaja annab allkirja käitlemisloa kättesaamise kohta. Praegu antakse allkiri „Relva dokumentide registreerimise raamatusse“. Ka seda korraldust ei ole plaanis lähiajal muuta. Arvestuse pidamise korra kehtestab Kaitseliidu ülem (§ 48).

Käitlemisloa plangid on ainult paberil. Kaitseliidu relva käitlemisloa on ühtse kujundusega, neljast osast koosnev A4-formaadis dokument (§ 44 lõige 1). Loa A-, B-, C, ja D-osa on reagentsinist värvi, Kaitseliidu vappi kujutava turvamustriga ja ümbritsetud kahevärvilise (Pantone värvitoon PMS 260 ja reagentsinine) giljoššraamiga. Peale selle on plangi ülaseras keskel giljoššrosetil (PMS 260) Kaitseliidu vapp ja paremas alumises nurgas kahevärviline (PMS 260 ja reagentsinine) rosett, mis tähistab pitsatijälje kohta. Plangi igas nurgas on olenevalt Kaitseliidu relva käitlemisloa osast kas A-, B-, C- või D-osa tähis. Käitlemisloa tagakülg on valge. Samuti on kõigil käitlemisloa plankidel allservas keskel olev number trükitud nn veritseva värviga, mis tekitab ümber musta numbri punase ringi, mis on nähtav ka plangi pöördel ehk tagaküljel (§ 44 lõige 2). See tähendab, et kõik käitlemisload on nummerdatud ja igal plangil on oma number. Käitlemisloal ei tohi teha parandusi ega täiendusi, mistõttu tuleb vormistada uus dokumendi plank, kui käitlemisloa andmetesse midagi kogemata valesti kirjutatakse. Kui tehingu või toiminguga teine pool kirjutab kogemata midagi valesti, siis uut käitlemisloa ei ole üldjuhul vaja vormistada, kuid tuleb tagada, et kõik andmed oleksid siiski loetavad. Kaitseliit peab eraldi arvestust nende käitlemisloade plankide üle, mis on rikunud nende vormistamise ajal. Plangi number koosneb kahest tähest ja

kuuest numbrist. Näiteks AA001301, kus AA tähistab Kaitseliidu relva käitlemisloa ja kuuekohaline number on järjekorranumber.

Kaitseliidu käitlemisloa väljastatakse neljas eksemplaris, mille A-osa jääb käitlemisloa teisele toimingu- või tehingupoolele, B-osa malevale, et selle põhjal teha uus kanne või teha muudatused Kaitseväge ja Kaitseliidu relvaregistris, C-osa käitlemisloa väljaandjale ja D-osa käitlemisloa taotlejale (§ 43 lõige 1). B-osa siiski kohe malevale ei jää, vaid see tuleb pärast tehingu või toimingu toimumist malevale edastada. C-osa jääb kohe käitlemisloa väljaandjale. Loa väljaandja on kas Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem või malevapealik. Seega, kui loa väljastab malevapealik, jääb põhimõtteliselt lõpuks kaks loa osa malevale.

Plank ei ole isekopeeruv, nagu PPA relva võõrandamise, ümbertegemise, laskekõlbmatuks muutmise ja lammutamise luba, mis tähendab, et andmed kirjutatakse ainult A-osale ja kuna B-, C- ja D-osa on kopeeruv val paberil, on ühtlasi ka need täidetud. PPA praktika näitab, et isekopeeruva plangi B-, C- ja D-osal ei säili andmed arhiiviseadusega nõutud aja jooksul. Seepärast ei ole käitlemisloa plangi isekopeeruvana tehtud ega plaanita ka tulevikus teha, vaid kõik neli osa tuleb täita eraldi. See küll ei vähenda käitlemisloa menetleja töökoormust, kuid koormus ka ei kasva, sest praegugi täidetakse kõik neli osa eraldi. Kaitseliit kannab praegu kõik andmed käitlemisloale enamasti printeriga, kuid aeg-ajalt juhtub ka, et need kirjutatakse käsitsi, sest printer on näiteks katki.

Kaitseliidu relva käitlemisloal peavad olema märgitud vähemalt järgmised andmed (§ 45 lõige 1). Esiteks, käitlemisloa number, väljaandmise kuupäev ja koht (näiteks TL000167, 25. juuli 2016, Tallinn). Teiseks, käitlemisloa väljaandja nimi (näiteks Harju malev). Kolmandaks, neljandaks ja viiendaks lubatud toimingute või tehingu kirjeldus, Kaitseliidu relva või laskemoona nimetus, mudel ja kaliiber ning relvade või laskemoona kogus (näiteks kolme sportpüstoli Walther GSP 32, kaliiber 5,6 mm, parandamine). Laskemoonaga tehtavas tehingus tuleb märkida ainult padrundi mark (§ 45 lõige 2). Kuuendaks, lubatud toimingute või tehingu eest vastutava isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood ning ametinimetus (näiteks relvur Argo Susi, isikukood 37801010000). Seitsmendaks, käitlemisloa kehtivuse tähtaeg. Kaheksandaks, käitlemisloa väljaandja ees- ja perekonnanimi ning allkiri ja üheksandaks ka Kaitseliidu pitseri.

Kaitseliidu relva käitlemisloal ei tohi teha muudatusi ega parandusi (§ 45 lõige 3), mistõttu tuleb vormistada uus käitlemisloa, kui käitlemisloa andmetes kogemata viga tehakse. Kui viga teeb tehingu või toimingute teine pool (näiteks relvaparandaja), ei tule üldjuhul uut käitlemisloa vormistada, kuid temalt eeldatakse siiski suurt hoolsust käitlemisloale andmete kandmisel ja ta peab tagama, et kõik andmed oleks loetavad. Kui inimliku eksituse tõttu siiski viga tekib, tuleb see parandada nii, et parandatud täht või number oleks loetav, ning selle käitlemisloa osa (näiteks A-osa), kus viga tekkis, tagaküljele allapoole märgib ta, et on tehtud parandus see ja see ning kinnitab seda oma allkirjaga. Lisaks peab tehingu või toimingute teine pool märkima kuupäeva ja panema oma pitseri.

Paragrahviga 46 sätestatakse kohustus kinnitada teisele toimingute või tehingupoolele toimingute või tehingute toimumist. Selleks kantakse (lõige 1) käitlemisloa A-, B- ja D-osa pöördlele järgmised andmed. Esiteks, Kaitseliidu relva nimetus, mudel, kaliiber ja kogus või teiseks, laskemoona partii markeering, valmistamisaasta, valmistaja ja kogus. Kui tehing või toiming tehakse üksnes Kaitseliidu relvaga, siis laskemoona kohta andmeid ei märgita ja vastupidi. Kolmandaks, teise toimingute või tehingupoole nimi, registri- või isikukood ja asukoht või elukoht ning tegevuslitsentsi number, väljaandja ja kehtivusaeg. Tegevuslitsents on PPA väljastatud tegevusloa. Neljandaks, toimingute või tehingute tegemise koht ja kuupäev ning viiendaks, teise toimingute või tehingupoole pitseri. Viimane tuleb panna üksnes juhul, kui

see on olemas. Kui pitsers puudub, tuleb märkida „pitsers puudub“. Lõpuks kinnitab teise tehingu- või toimingupoole vastutav isik kinnituse oma allkirjaga (**lõige 2**).

Lisaks teise tehingu- või toimingupoole kinnitusele peab tehingu või toimingu toimumist kinnitama käitlemisloa omanik ehk isik, kes vastutab Kaitseliidus selle tehingu või toimingu toimumise eest, või Kaitseliidu tegevliige, kui toiming tehakse tegevliikme relvaga (**lõige 2**). See on sama isik, kes on märgitud nii taotluses kui ka käitlemisloas tehingu või toimingu eest vastutavaks.

Kui paberil loa pöördel on kinnitus kirjutatud ja selle on kinnitanud allkirjaga mõlemad tehingu- või toimingupoole, tuleb käitlemisloa B-osa tagastada Kaitseliidu malevale viie tööpäeva jooksul pärast tehingu või toimingu toimumist (**lõige 3**). Malev täidab muu hulgas Kaitsese ja Kaitseliidu relvaregistri Kaitseliidu registriosa volitatud töötleja ülesandeid.

Paragrahvi 47 lõige 1 sätestab, millal muutub Kaitseliidu relva käitlemisloa kehtetuks. Esiteks, kui saabub käitlemisloa kehtivuse tähtaeg, olenemata sellest, kas loaga lubatud tehing või toiming on tehtud või mitte või on see veel pooleli. Kui tehing või toiming on veel käimas, kuid käitlemisloa kehtivuse viimane päev läheneb, tuleb esitada uus taotlus, et taotleda uut luba. Loa tähtaja pikendamine ei ole lubatud.

Teiseks, kui Kaitseliidu relva käitlemisloa või mõni selle osa hävib. Näiteks käitlemisloa või selle osa võib ära põleda. Käitlemisloa omanik peab käitlemisloa väljaandjale käitlemisloa või selle osa hävimisest viivitamata kirjalikult teada andma (**lõige 3**) ning käitlemisloa või selle allesjäänud osad tagastama Kaitseliidule kui loa väljaandjale (**lõige 4**).

Kolmandaks, kui Kaitseliidu relva käitlemisloa või selle osa kaob või varastatakse. Ka sel juhul peab käitlemisloa omanik käitlemisloa väljaandjale käitlemisloa või selle osa kadumisest või vargusest viivitamata kirjalikult teada andma (**lõige 3**) ja paberil käitlemisloa või selle allesjäänud osad tagastama Kaitseliidule kui loa väljaandjale (**lõige 4**).

Neljandaks, kui Kaitseliidu relva käitlemisloaga lubatud tehingu või toimingu tegemisest loobutakse. Loobuda võidakse näiteks seetõttu, et hind osutub esialgu plaanitust kallimaks. Ka sel juhul tuleb käitlemisloa tagastada käitlemisloa väljaandjale (**lõige 4**).

Viiesandaks, kui Kaitseliidu relva käitlemisloaga lubatud tehing või toiming on tehtud, näiteks kui luba taotleti kolmeks kuuks, kuid relvad said parandatud kahe kuuga. Kohe kui parandatud Kaitseliidu relvad on Kaitseliidule või tegevliikme relv tegevliikmele üle antud ja kinnitus toimingu toimumisest antud, muutub ka Kaitseliidu relva käitlemisloa kehtetuks.

Kuuendaks, kui käitlemisloale on tehtud parandusi või muudatusi või kui neid on vaja teha. Muudatuste ja paranduste tegemine käitlemisloal, kui see kord on väljastatud, on keelatud. Kui käitlemisloa saaja või käitlemisloa väljaandja avastavad, et käitlemisloale on kogemata märgitud valed andmed või taotluses on olnud viga, tuleb välja anda uus käitlemisloa, olemasolevale parandusi teha ei tohi.

Seitsmendaks, kui Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem, malevapealik või Kaitseliidu ülema volitatud isik käitlemisloa kehtetuks tunnistab. Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem, malevapealik või Kaitseliidu ülema volitatud isik võib käitlemisloa kehtetuks tunnistada eri põhjustel, näiteks kui käitlemisloa saaja seda ise taotleb, kui käitlemisloa menetleja avastab välja antud käitlemisloal vea või muudel põhjustel.

Kui § 47 esimeses lõikes toodi Kaitseliidu relva käitlemisloa automaatse kehtetuks

muutumise asjaolud, siis sama paragrahvi **lõikega 2** antakse Kaitseliidu ülemale, Kaitseliidu peastaabi ülemale, malevapealikule või Kaitseliidu ülema volitatud isikule õigus Kaitseliidu relva käitlemisloa kehtetuks tunnistada teatud tingimustel. See tähendab, et Kaitseliidu ülem, Kaitseliidu peastaabi ülem, malevapealik või Kaitseliidu ülema volitatud isik peab arvesse võtma kõiki asjaolusid ja kaaluma, kas käitlemisloa tuleks kehtetuks tunnistada või mitte ning kas nende asjaolude varasemal teadmisel oleks luba antud või mitte. Samuti võib ta käitlemisloa kehtetuks tunnistada, kui Kaitseliidus tehakse otsus, et väljaantud käitlemisloale märgitud tehingut või toimingut siiski teha ei lubata, näiteks kui tehingut ei ole vaja. Käitlemisloa võib kehtetuks tunnistada ka siis, kui ilmneb, et käitlemisloa on vaja muuta või parandada. Kui Kaitseliidu relva käitlemisloa tunnistatakse kehtetuks, teavitatakse sellest ka käitlemisloa taotlejat.

Kaitseliidu relva käitlemisloade valmistamist ja jaotamist ning nende üle arvestuse pidamist korraldab Kaitseliidu ülem (§ 48). Kaitseliidu ülem võib selleks vastu võtta menetluse korra, näiteks asjaajamiskorra ühe osana. Kuna niisugune kord on praegu tegelikult olemas, tuleb see pärast uue määruse jõustumist üle vaadata ja vajaduse korral viia kooskõlla uue määrusega.

12. peatükk. Rakendussätted

Eelnõu §-ga 49 tunnistatakse kehtetuks kaitseministri 16. juuni 2001. a määrus nr 18 „Kaitseliidu relvade arvestuse pidamise kord“.

Eelnõu §-ga 50 sätestatakse määruse jõustumise aeg. Kavandatav jõustumise aeg on 1. märts 2017. Kindla kuupäeva kehtestamist on vaja selleks, et saaks samal ajal kehtetuks tunnistada seni osaliselt Kaitseliidu relvade käitlemist reguleerinud Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määruse nr 179.

III Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul puudub kokkupuude Euroopa Liidu õigusega.

IV Määruse mõju

Eelnõukohase määruse kehtestamine ei muuda Kaitseliidu relvade käitlemise põhimõtteid. Samas lubavad selle määrusega kehtestatavad nõuded kasutusele võtta tänapäevaseid lahendusi Kaitseliidu relvade hoidmiseks ja nende üle arvestuse pidamiseks. Teisisõnu, eelnõukohase määruse jõustumisel laiendatakse Kaitseliidu otsustamisõigust Kaitseliidu relvade (kitsamas tähenduses) ja laskemoona üle arvestuse pidamisel ning relvade ja nende laskemoona hoidmise korraldamisel. Nii saab tehniliste võimaluste paranedes paindlikumalt toimida ja ühtlasi väheneb halduskoormus. Teiste õigusaktidega juba reguleeritud küsimustes nendest erinevaid nõudeid ei sätestata, et nii ühtlustada Eestis kehtivaid nõudeid. Uue määruse kehtestamisega jääb Kaitseliidu halduskoormussamaks, kuid kaugemas perspektiivis see pigem väheneb.

Eelnõukohase määruse kehtestamine muudab Kaitseliidu tegevliikme ja töötaja jaoks Kaitseliidu relva, sealhulgas tegevliikme relva käitlemise ja arvestuse pidamise selgemaks, sest senise kolme määruse asemel on kõik asjakohased nõuded sätestatud ühes määruses. Uue määruse sihtrühma moodustavad Kaitseliidu tegevliikmed ja töötajad, kes kasutavad Kaitseliidu relvi või kelle ülesannete hulka kuulub relvade käitlemise nõuete täitmise korraldamine ja jälgimine. Määrus puudutab ka kolmandaid isikuid, nagu relvamüüjad või relvaparendusega tegelevad ettevõtjad, kellega sõlmitakse lepinguid Kaitseliidu relvadega

seotud tehingute (näiteks relva võõrandamine) või toimingute (näiteks relva parandamine) tegemiseks. Määrusega ei muudeta teise tehingu- või toimingupoole kohustust märkida Kaitseliidu relva käitlemisloale tehingu või toimingu andmed. Seega jääb halduskoormus selle isiku jaoks samaks. Kaudselt puudutab määrus ka PPA, kes teeb järelevalvet relvamüüjate ja teenustööna relvi parandavate, ümbertegevate, lammutavate või laskekõlbmatuks muutvate eraõiguslike juriidiliste isikute üle, kellele PPA on väljastanud asjakohase tegevusloa. Näiteks saab PPA esmase teabe, kas ettevõtja valduses olev relv on saadud seaduslikult, see tähendab, et kas selle relva kohta on olemas korrektsed dokumendid (näiteks Kaitseliidu väljastatud Kaitseliidu relva käitlemisloa), mis tõendavad, miks see relv on selle ettevõtja valduses.

Olulisim muudatus on seotud tegevliikme relvaga. Selle määrusega sätestatakse täpsustatud nõuded tegevliikme relva käitlemisele, nagu relva kandmine, parandamine, ümbertegemine, lammutamine ja laskekõlbmatuks muutmine, mida KaLS ei sätesta. Praegu ei ole Kaitseliidus selleks ühtset väljakujunenud korda. Selle määrusega see kord luuakse.

Igal aastal menetletakse terves Kaitseliidus keskmiselt 100 Kaitseliidu relva käitlemisloa taotlust. Seni ei ole taotlusi esitanud isikud, kellel puudub selleks õigus, ning samuti ei ole ühtegi taotlust rahuldamata jäetud ehk keeldutud Kaitseliidu relva käitlemisloa andmisest. Lähitulevikus ei ole ette näha väljastatavate Kaitseliidu relva käitlemisloade arvu suurenemist, pigem jääb see samaks. Kui Kaitseliidu relva parandatakse väljaspool Eestit, ei pea Kaitseliit enam taotlema kahte luba – selle määruse kohast Kaitseliidu relva käitlemisloa ja sõjaväelise kauba käitlemise eriluba, vaid piisab viimasest. Seetõttu lubade taotleja (Kaitseliit) jaoks halduskoormus pigem väheneb, kuid sõjaväelise kauba käitlemise eriloo menetleja (Kaitseministeerium) halduskoormus jääb samaks.

Määruse kehtestamine korrastab õiguskorda ega too endaga kaasa korralduslikke muudatusi, mis tähendab, et kehtiva korraga võrreldes ei teki uusi õigusi ja kohustusi. Kaitseministeeriumi haldusalas ei muutu määruse eelnõu jõustumisel ülesannete ja õiguste jaotus.

V Määruse rakendamise seotud tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Kuna Kaitseliidu relva käitlemisloa vormi ei uuendata, ei ole Kaitseliidul vaja pärast määruse jõustumist tellida uusi käitlemisloa planke, mistõttu selle eelnõukohase määruse jõustumisega ei kaasne Kaitseliidu jaoks kulusid.

Kaitseliidus on Kaitseliidu relvad asutuse põhivarana arvel. Kaitseliidu relvade laenutamise eest, näiteks lasketiirus, on Kaitseliidul õigus küsida tasu, mis on välja arvatud riigivaraseaduse nõuete kohaselt. Kuna Kaitseliidu relvi laenutatakse vähe, on võimaliku tulu laekumine Kaitseliidu eelarvesse marginaalne.

Riigile ei too määruse rakendamine lisakulusid. Kõik vajalikud kulutused jäävad riigieelarve ja Kaitseliidu eelarve piiresse. Kaitseliidu relva käitlemisloa taotlemisel ei ole vaja tasuda riigilõivu, mistõttu ei tõuse määruse rakendamisest tulu riigieelarvele.

VI Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. märtsil 2017. Kindlat jõustumise aega on vaja selleks, et oleks võimalik samal ajal kehtetuks tunnistada Vabariigi Valitsuse 31. mai 2000. a määrus nr 179.

VII Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu koostamiseks Siseministeriumile ning arvamuse esitamiseks Kaitseleiidule ja Kaitsevæele. Kokkuvõte saabunud koostamistest ja arvamustest on seletuskirja lisas.

(allkirjastatud digitaalselt)

Margus Tsahkna

Minister

(allkirjastatud digitaalselt)

Jonatan Vseviov

Kantsler